

กรอบการพัฒนากิจกรรมเชิงพื้นที่
อำเภอสบเมย ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำนำ

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอสบเมยเล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยได้รวบรวมข้อมูลจากการที่เจ้าหน้าที่รับผิดชอบตำบลไปศึกษาจัดเก็บข้อมูล สภาพพื้นที่ ภูมิประเทศ เศรษฐกิจและด้านสังคมของแต่ละตำบล รวมทั้งได้บูรณาการจัดเวทีชุมชนร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อต้องการทราบปัญหาของเกษตรกรในชุมชน และได้นำมาวิเคราะห์ รวบรวม จัดทำเป็นแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ นำมาสรุปถึงสภาพปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข จนนำไปสู่การเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

เกษตรอำเภอสบเมย จึงขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ระดับตำบลของสำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย ที่มีส่วนช่วยให้กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอสบเมย เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี พร้อมทั้งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการเกษตรของอำเภอสบเมยต่อไป

สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
<u>ข้อมูลด้านกายภาพ</u>	
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๔
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๔
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๕
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๘
๓.๑ ฤดูกาล	๘
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิต	๘
๔. เส้นทางคมนาคม	๑๑
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๑๑
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๑๑
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๓
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๓
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๕
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๘
<u>ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ</u>	๑๙
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๙
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๒๐
<u>ข้อมูลด้านสังคม</u>	
๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๒๑
๑.๑ เกษตรกร	๒๑
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๒๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๓๖
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๓๖
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๓๖
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๔๖
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๙
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๔๙
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๕๓
บรรณานุกรม	๕๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๒
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๓
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๔
๔	แสดงกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืช	๖
๕	แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดิน	๖
๖	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๙
๗	แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอสบเมย	๑๐
๘	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๘
๙	ข้อมูลพืชเศรษฐกิจ	๑๙
๑๐	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๒๐
๑๑	แสดงข้อมูลด้านประมง	๒๐
๑๒	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๒๑
๑๓	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๒๑
๑๔	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๒๒
๑๕	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๒๓
๑๖	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๒๔
๑๗	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๒๗
๑๘	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๗
๑๙	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๘
๒๐	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๙
๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๓๐
๒๒	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๓๐
๒๓	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๓๑
๒๔	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๓๑
๒๕	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๓๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๖	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๓๕
๒๗	แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่อะโวคาโด	๓๕
๒๘	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๘
๒๙	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว	๔๐
๓๐	พื้นที่ปลูกตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๑
๓๑	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว	๔๔
๓๒	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๔๕
๓๓	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อ่างทองสเบมย	๔๖
๓๔	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๔๙
๓๕	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๕๓

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๑
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๔
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๕
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๗
๕	แผนที่แสดงพื้นที่ชั้นหิน อำเภอสบเมย	๘
๖	แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๖ ปี	๙
๗	แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๑ปี	๑๐
๘	เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอ	๑๑
๙	แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอสบเมย	๑๒
๑๐	แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอสบเมย	๑๓
๑๑	แสดงแหล่งน้ำสาธารณะอำเภอสบเมย	๑๔
๑๒	แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอสบเมย	๑๔
๑๓	แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอสบเมย	๑๕
๑๔	แสดงบ่อน้ำใต้ดินอำเภอสบเมย	๑๖
๑๕	แผนที่แสดงน้ำบาดาล	๑๗
๑๘	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๘
๑๙	กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๙
๒๐	แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ	๒๒
๒๑	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ	๒๓
๒๒	แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน	๒๔
๒๓	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์	๒๕
๒๔	แสดงสินเชื่อและภาวะหนี้ของเกษตรกรอำเภอสบเมย	๒๖
๒๕	แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๓๓
๒๖	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๙
๒๗	แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว	๓๙
๒๘	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอสบเมย	๔๐
๒๙	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพด ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๑

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
๓๐	แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวโพด ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๒
๓๑	แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพด	๔๒
๓๒	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดในอำเภอสบเมย	๔๓
๓๓	แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอสบเมย	๔๔
๓๔	แสดงแหล่งรับซื้อข้าว	๔๕

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็น ๖ ตำบล ๕๘ หมู่บ้าน
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาล จำนวน - แห่ง

องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๖ แห่ง

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำบล หมู่ที่	สบเมย	แม่สวด	กองก้อย	แม่คะตวน	ป่าโปง	แม่สามแลบ
๑	บ้านเล็เค๊ะ	บ้านแม่สวด	บ้านกองก้อย	บ้านผาผ่า	บ้านป่าโปง บ้านป่าโปงต่ำ	บ้านแม่สามแลบ บ้านแม่กองก้าด
๒	บ้านแม่คะตวน	บ้านห้วยม่วง บ้านแม่ปะหลวง บ้านแม่ปะกลาง บ้านแม่ปะน้อย บ้านแม่ลาไธ้ บ้านเหมืองแมร์ริต	บ้านผาเยอ บ้านผาเยอหลวง บ้านผาอันเหนือ บ้านผาอันใต้	บ้านใหม่	บ้านแม่กองแป เหนือ บ้านแม่กองแปใต้	บ้านแม่ตอละ บ้านสยวม บ้านห้วยมะโอ
๓	บ้านขุนแม่คะตวน บ้านขุนแม่คะนา บ้านขุนห้วยลัวะ บ้านสองแคว	บ้านแม่เลาะ บ้านก่องอุม บ้านแม่คะกลาง บ้านแม่คะเหนือ	บ้านแม่แพหลวง	บ้านแม่เกาะ บ้านไร่ บ้านแม่มุด บ้านดง	บ้านต้นจั่วเหนือ บ้านต้นจั่วใต้	บ้านสิวาเดอ บ้านแม่คะ
๔	บ้านห้วยก่องมูล	บ้านแม่หลุยหลวง บ้านแม่หลุยน้อย บ้านจอลือเหนือ บ้านจอลือใต้	บ้านห้วยเกียง บ้านห้วยไก่อ่า	บ้านแม่อกใต้ บ้านปู่อินทร์	บ้านห้วยหมูเหนือ บ้านห้วยหมูใต้	บ้านสบเมย บ้านเคอะบอ บ้านพะละอี บ้านขุนแม่เกอร์
๕	บ้านแม่ทะลุ บ้านแม่ทะลุเหนือ แม่ทะลุใต้	บ้านอุมโล๊ะเหนือ บ้านอุมโล๊ะใต้ แม่หลุยกลาง	บ้านแม่แพน้อย	บ้านคอนผึ้ง	บ้านห้วยหีเยะ	บ้านบุญเลอ บ้านบุญเลอน้อย บ้านฮิวอก บ้านปู่คำ
๖	บ้านซ้อมือ บ้านเขอหม้อน้อย	บ้านแม่แฮด บ้านห้วยมะน้ำ	บ้านห้วยวอก บ้านห้วยบุก	บ้านแม่อกกลาง บ้านแม่อกเหนือ บ้านปู่หล้า	บ้านแม่ลายจอลา แม่ลายบน บ้านแม่ลายเหนือ	บ้านปู่ทา บ้านกลอเซโล
๗	บ้านแม่ลาหลวง บ้านแม่ลามาน้อย	บ้านแม่หาด	บ้านท่าฝาย	บ้านแพะหลวง	บ้านห้วยกู่ บ้านใหม่ บ้านห้วยโปง	บ้านแม่ลามาน้อย บ้านเบลอะบอ
๘	บ้านทียาเพอ เหมืองผาแล เหมืองห้วยหลวง เหมืองป่าหมอก	บ้านแม่สวดใหม่ บ้านแมร์ริต บ้านแม่เงา	บ้านทะโรงเหนือ บ้านแม่ทะโรงใต้	บ้านอุมคาเหนือ บ้านอุมคาใต้		บ้านห้วยกระต่าย
๙	บ้านน้ำออกฮู บ้านห้วยม่วง บ้านห้วยน้ำใส	บ้านนาคอย บ้านแม่แพเหนือ บ้านแม่แพน้อย บ้านผาแดง บ้านแม่เพียว	บ้านก่องต็อก			บ้านกอมูเดอ
๑๐	บ้านห้วยทีชะ บ้านห้วยยาก	บ้านสบโขง บ้านมะน้ำ				บ้านห้วยแห้ง
๑๑	บ้านที่ฮือลือ	บ้านแม่แพใหญ่				
๑๒	บ้านกลอเค๊ะ	บ้านอุมโล๊ะเหนือ กอบีตี				

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน,พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒ ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด(ไร่)	อบต	เทศบาลตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน (ครัวเรือน)
สบเมย	๑๗๔,๘๑๒	๑	-	๑๒	๒,๕๐๒
ป่าโปง	๔๗,๕๐๐	๑	-	๗	๑,๗๙๕
แม่สวด	๒๑๘,๘๕๐	๑	-	๑๒	๓,๕๒๖
แม่คะตวน	๑๐๑,๒๕๐	๑	-	๘	๓,๐๗๕
กอกก่อย	๑๔๕,๐๐๐	๑	-	๙	๒,๖๔๙
แม่สามแลบ	๑๕๖,๘๗๕	๑	-	๑๐	๓,๗๖๙
รวม	๘๔๔,๒๘๗	๖		๕๘	๑๗,๓๑๖

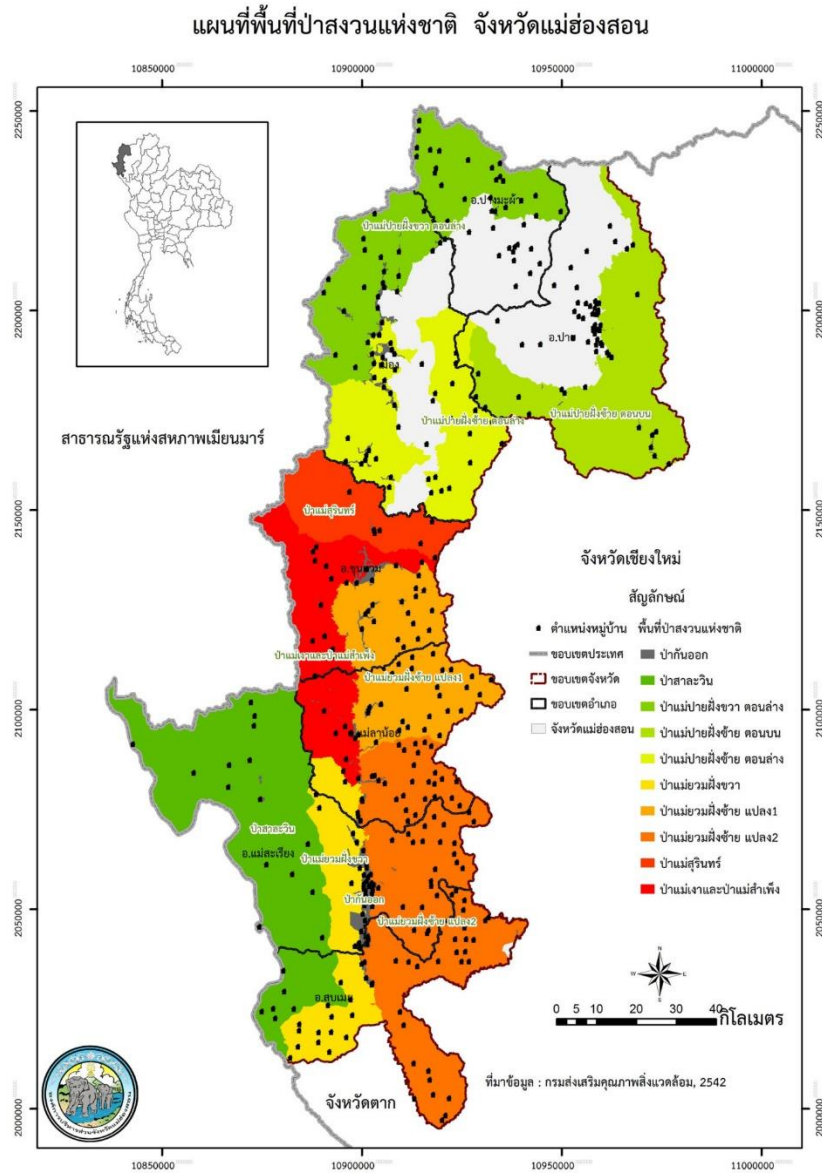
(ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบล, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ป่าไม้ อำเภอสบเมย มีสภาพพื้นที่เป็น ป่าเขาสูงสลับซับซ้อน มีที่ราบลุ่มแม่น้ำยวม และที่ราบลุ่มแม่น้ำขนาดเล็กๆ รวมทั้งที่ราบเชิงเขาประมาณ ร้อยละ ๒.๒๐ หรือคิดเป็น ๑๖,๑๘๗ ไร่ อีกร้อยละ ๙๗.๘๐ เป็นป่าเขา ทำให้พื้นที่อำเภอสบเมยส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนถึง ๗๒๖,๘๑๓ ไร่ หรือประมาณ ร้อยละ ๙๘ ของพื้นที่ทั้งหมด ป่าไม้ สภาพป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ เป็นป่าไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ไม้สัก ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้เต็ง นอกจากนี้ยังมีของป่า เช่น กล้วยไม้ป่า น้ำผึ้ง ขี้ค้างคาว โดยอำเภอสบเมย มีพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่

- ป่าสงวนแห่งชาติแม่มยมฝั่งซ้าย แปลง ๒
- ป่าสงวนแห่งชาติแม่มยมฝั่งขวา

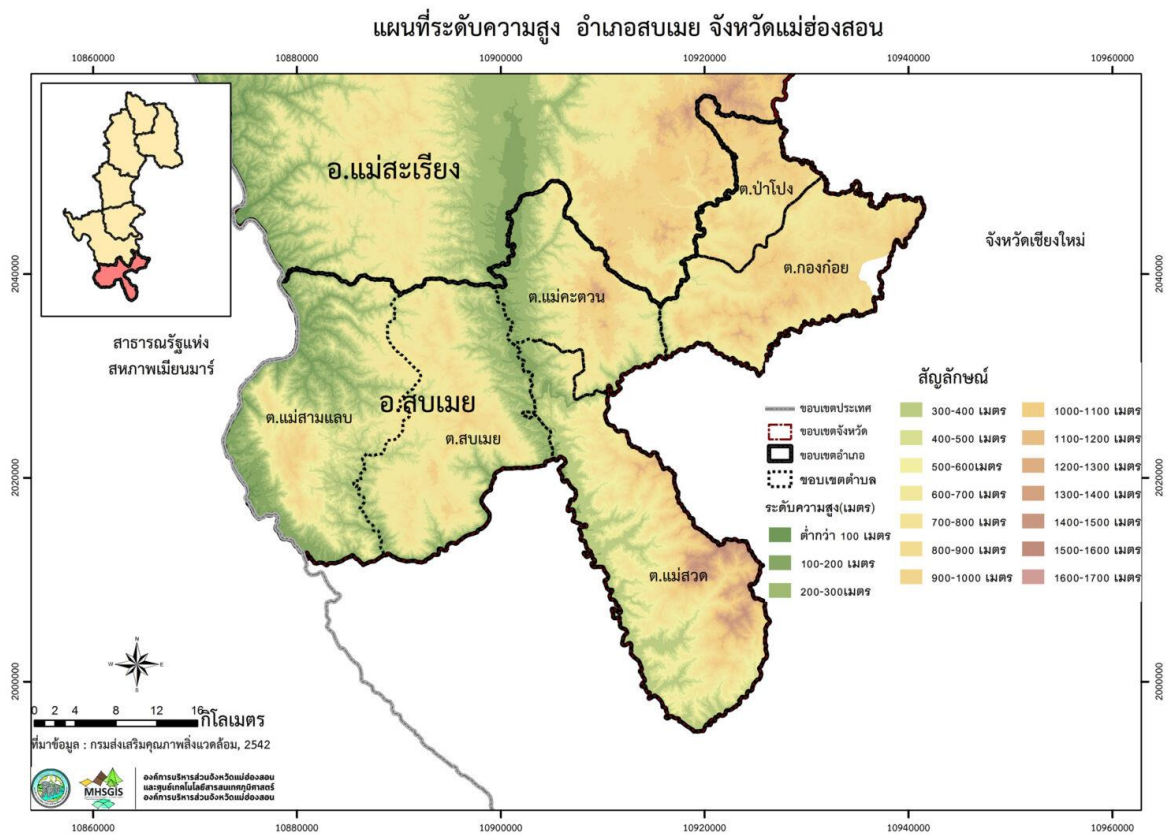
ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอสบเมย
(ที่มา:กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช, พ.ศ.๒๕๖๘)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอสบเมย

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
สบเมย	๑๗๔,๘๑๒		
ป่าโป่ง	๔๗,๕๐๐		
แม่สวด	๒๑๘,๘๕๐		
แม่คะตวน	๑๐๑,๒๕๐	๘๗,๐๗๕	๘๖
กองก่อย	๑๔๕,๐๐๐		
แม่สามแลบ	๑๕๖,๘๗๕		
รวม	๘๔๔,๒๘๗	๗๒๖,๘๑๓	๘๖.๐๘

ที่มา : กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช, พ.ศ.๒๕๖๘

๒.๒ สภาพพื้นที่ ระดับความสูง

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงระดับความสูง อำเภอสบเมย
(ที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอสบเมยมีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืช จำนวน ๒ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด
ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชในอำเภอสบเมย

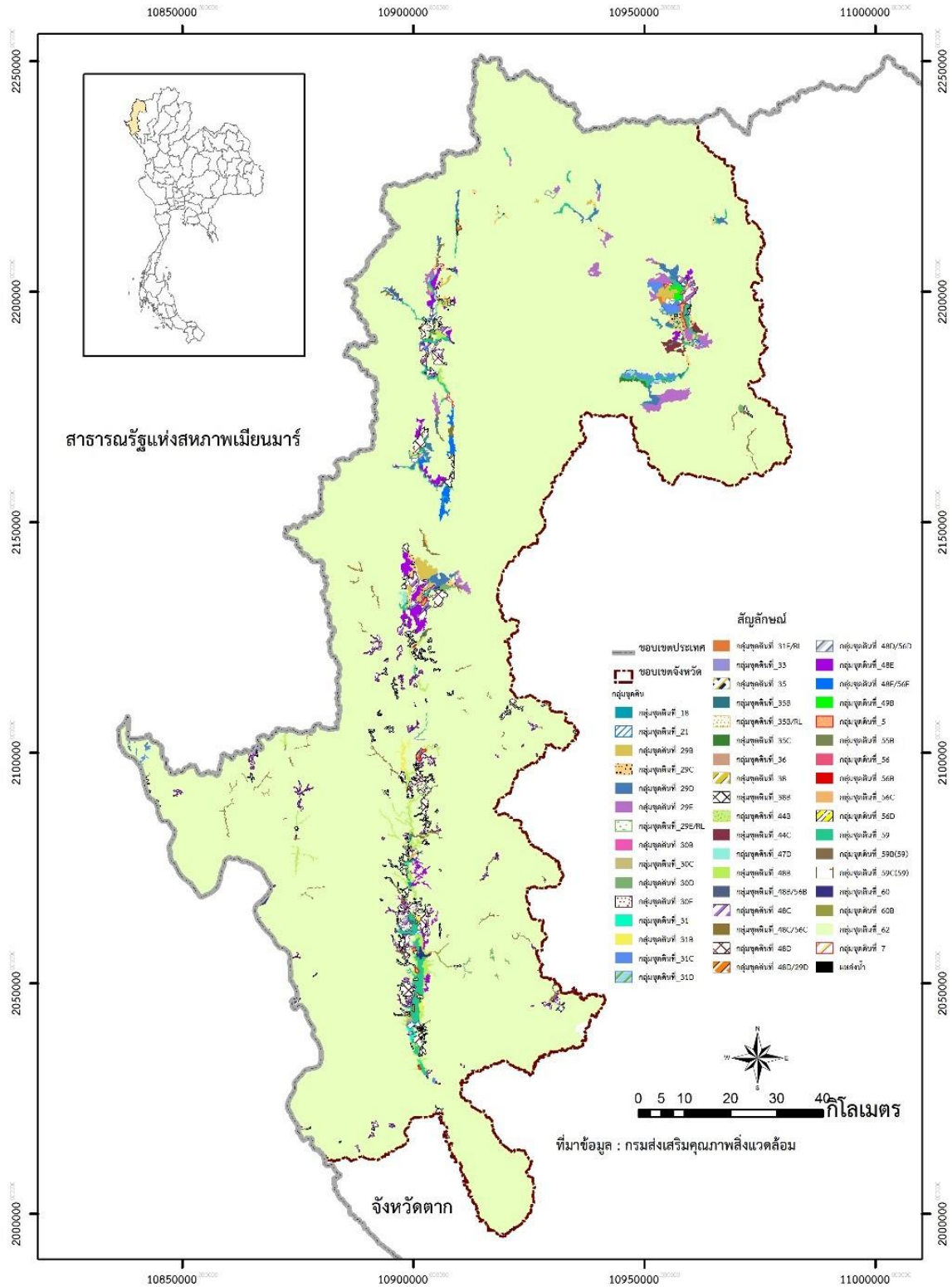
ตำบล	กลุ่มชุดดิน	
	ดินในพื้นที่ลุ่ม	ดินในพื้นที่ดอน
แม่คะตวน	๕๙ ๒๑ ๕๙B	๖๒ ๔๘D ๔๘B ๓๑ ๓๑B ๓๘ ๔๘C
แม่สวด	๕๙	๖๒ ๔๘C ๔๘D ๔๘B ๓๑C ๕๖C ๓๑
ป่าโปง	๕๙B	๖๒ ๔๘C ๔๘B
กองก่อย	๕๙B	๖๒ ๔๘C ๔๘D ๔๘B ๓๐B
สบเมย	๕๙ ๕	๖๒ ๕๘C ๔๘B ๔๘D ๕๖C
แม่สามแลบ	๕๙B	๖๒ ๖๐ ๔๘C ๔๘D

ตารางที่ ๕ แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

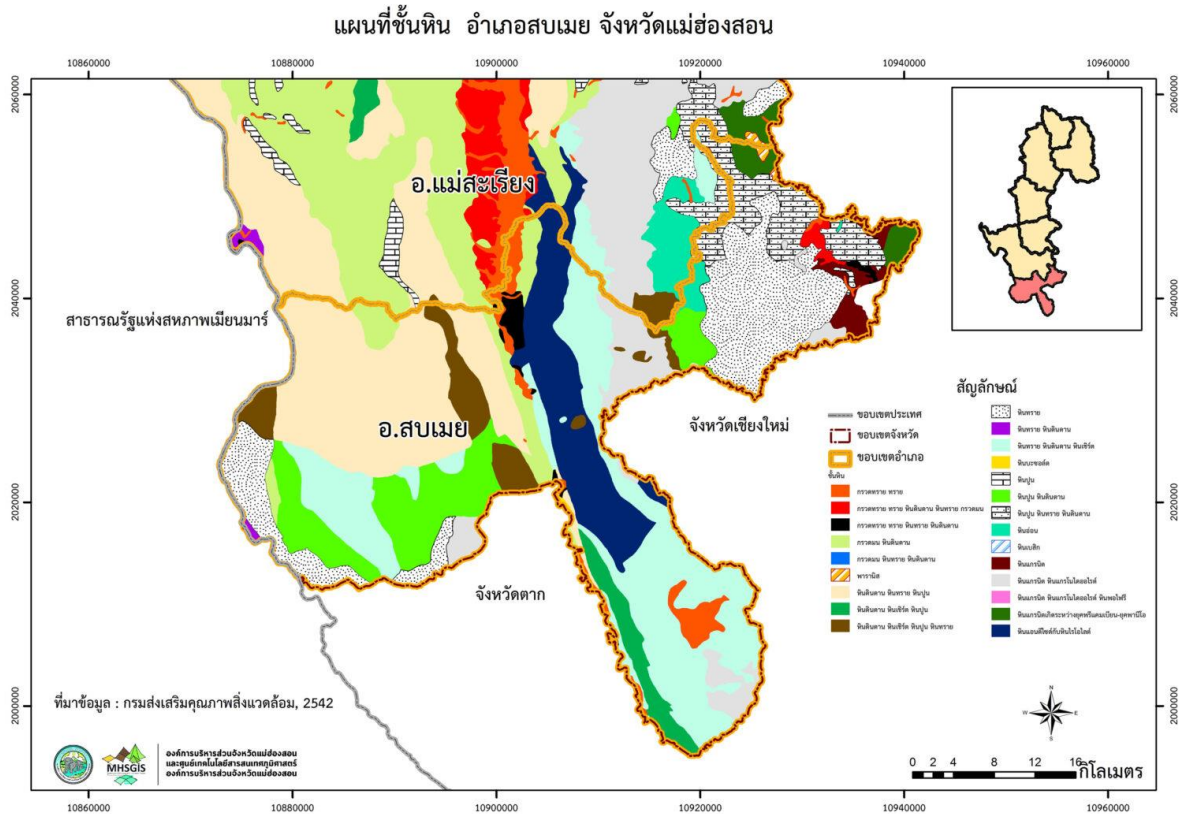
กลุ่มชุดดิน	พื้นที่ตำบล (ไร่)						ผลรวม ทั้งหมด
	แม่คะตวน	แม่สวด	ป่าโปง	กองก่อย	สบเมย	แม่สามแลบ	
๕๙ ๒๑ ๕๙b ๖๒ ๔๘d ๔๘b ๓๑ ๓๑b ๓๘ ๔๘C	๑๐๑,๒๕๐						๑๐๑,๒๕๐
๕๙ ๖๒ ๔๘C ๔๘d ๔๘b ๓๑C ๕๖C ๓๑		๒๑๘,๕๘๐					๒๑๘,๕๘๐
๕๙b ๖๒ ๔๘C ๔๘b			๔๗,๕๐๐				๔๗,๕๐๐
๕๙ ๖๒ ๔๘C ๔๘d ๔๘b ๓๐b				๑๔๕,๐๐๐			๑๔๕,๐๐๐
๕๙ ๕ ๖๒ ๔๘C ๔๘b ๔๘d ๕๖C					๑๗๔,๘๑๒		๑๗๔,๘๑๒
๕๙ ๖๒ ๖๐ ๔๘C ๔๘d						๑๕๖,๘๗๕	๑๕๖,๘๗๕
ผลรวมทั้งหมด							๘๔๔,๒๘๗

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘

แผนที่กลุ่มชุดดิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๔ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๕ แสดงพื้นที่ชั้นหิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.๒๕๖๘)

๓ สภาพภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

เนื่องจากพื้นที่ทั่วไปของอำเภอสบเมยเป็นภูเขา ป่าไม้ และมีแม่น้ำ จึงทำให้อากาศค่อนข้างหนาวเย็น โดยมี ๓ ฤดูกาล คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ย ๓๕-๔๐ องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม พื้นที่ในด้านทิศตะวันตกจะมีฝนตกชุกกว่าส่วนอื่น

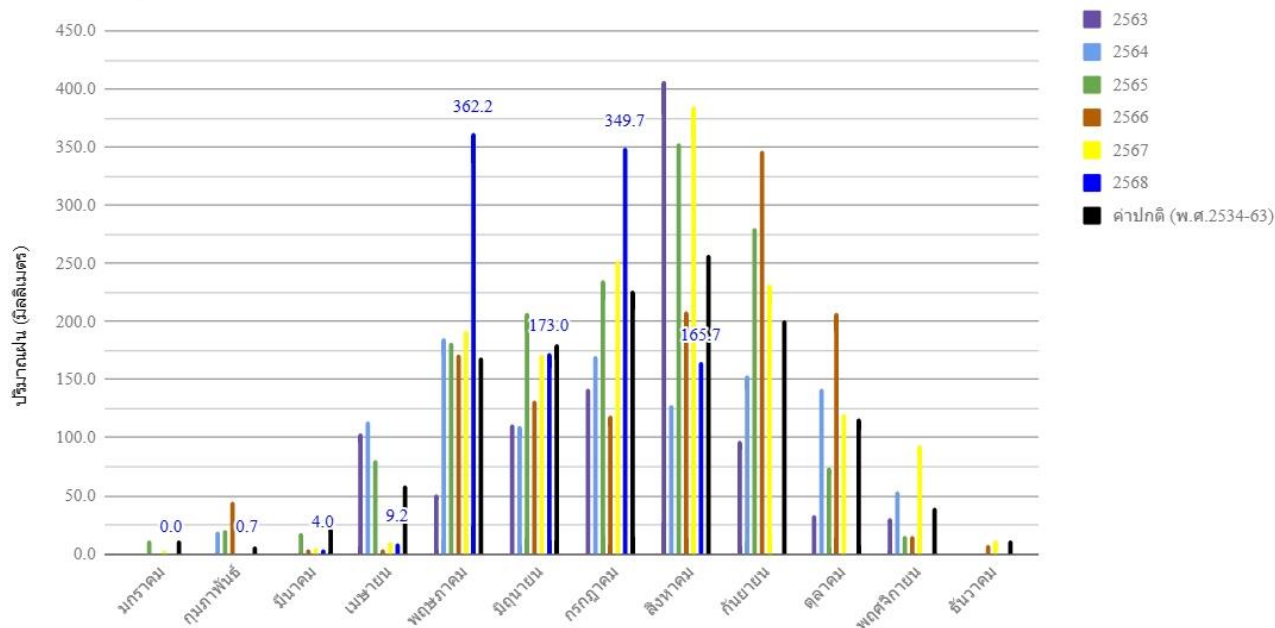
ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม ฤดูหนาวอากาศจะหนาวจัดในเวลากลางคืน

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

อำเภอสบเมยมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๖๘ ช่วงฝนชุกของปีมีระยะเวลา ๘.๕ เดือน ระหว่างวันที่ ๑๒ มีนาคม ถึงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน โดยมีฝนตกในช่วง ๓๑ วันที่คร่อมวันใดวันหนึ่งไว้ตรงกลาง ในปริมาณอย่างน้อยที่สุด ๑๓ มิลลิเมตร เดือนที่มีปริมาณฝนมากที่สุดใน สบเมย คือ สิงหาคม โดยมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเท่ากับ ๑๘๓ มิลลิเมตร ช่วงปลอดฝนในปีนั้นมีระยะเวลานาน ๓.๕ เดือน ระหว่างวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๑๒ มีนาคม เดือนที่มีปริมาณฝนน้อยที่สุดใน สบเมย คือ มกราคม โดยมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยเท่ากับ ๔ มิลลิเมตร

ปริมาณฝนรวมรายเดือน สอด.แม่ฮ่องสอน ปี 2563-2568

ปริมาณฝนรวม (มิลลิเมตร)

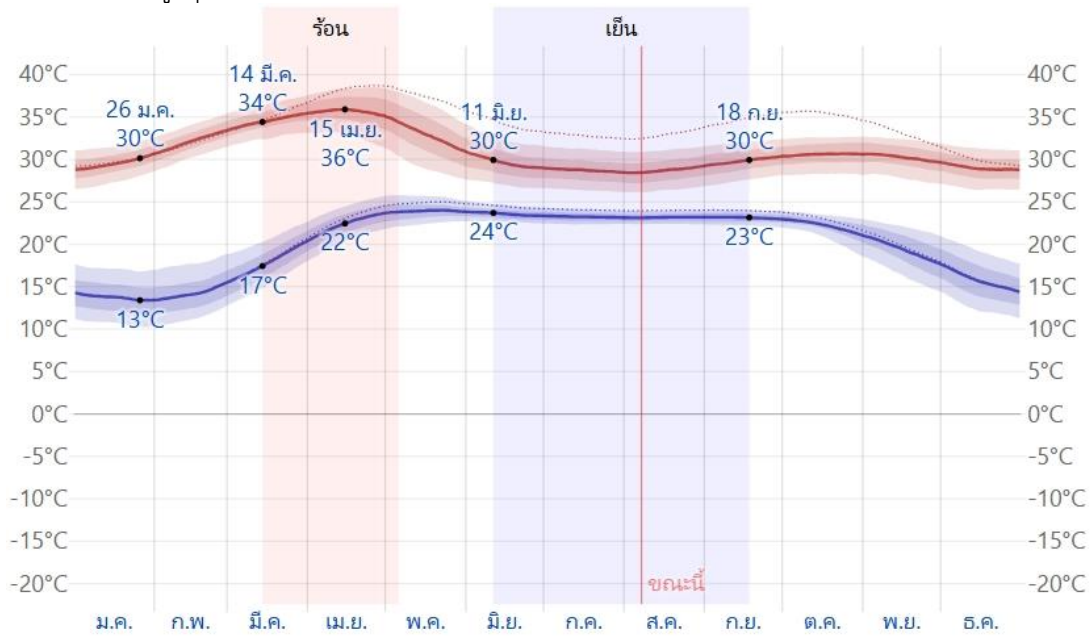
ภาพที่ ๖ แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๖ ปี (ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ.๒๕๖๘)

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ปี ๒๕๖๘

ที่	เดือน	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย(มม.)
๑	มกราคม	๐.๐
๒	กุมภาพันธ์	๐.๗
๓	มีนาคม	๔.๐
๔	เมษายน	๙.๒
๕	พฤษภาคม	๓๖๒.๒
๖	มิถุนายน	๑๗๓.๐
๗	กรกฎาคม	๓๔๙.๗
๘	สิงหาคม	๑๖๕.๗
๙	กันยายน	๑๕๕.๖
๑๐	ตุลาคม	๙๕.๖
๑๑	พฤศจิกายน	๒๐.๑
๑๒	ธันวาคม	๖.๘
	รวม	๘๙๕.๙
	เฉลี่ย/ปี	๘๑.๑

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา,พ.ศ.๒๕๖๘

อำเภอ.สบเมย มีปริมาณอุณหภูมิจนเฉลี่ยปี ๓๖ องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด ๒๒ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๒๔ องศาเซลเซียส ฤดูกาลที่ร้อนมีระยะเวลา ๑.๗ เดือน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๔ มีนาคม ถึงวันที่ ๖ พฤษภาคม และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยรายวันสูงกว่า ๓๔°C เดือนที่มีอากาศร้อนที่สุดของปีใน สบเมย คือ เมษายน โดยมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยเท่ากับ ๓๖°C และต่ำสุดเฉลี่ยเท่ากับ ๒๒°C ฤดูกาลที่เย็นมีระยะเวลา ๓.๒ เดือน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๑ มิถุนายน ถึงวันที่ ๑๘ กันยายน และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยรายวันต่ำกว่า ๓๐°C เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุดของปีใน สบเมย คือ มกราคม โดยมีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยเท่ากับ ๑๔°C และสูงสุดเฉลี่ยเท่ากับ ๓๐°C

ภาพที่ ๗ แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๑ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ (ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ.๒๕๖๘)

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอสบเมย ปี พ.ศ. ๒๕๖๘

เดือน	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
มกราคม	๑๔	๓๐	๒๐
กุมภาพันธ์	๑๔	๓๒	๒๒
มีนาคม	๑๘	๓๕	๒๖
เมษายน	๒๒	๓๖	๒๙
พฤษภาคม	๒๔	๓๓	๒๘
มิถุนายน	๒๔	๓๐	๒๖
กรกฎาคม	๒๓	๒๙	๒๕
สิงหาคม	๒๓	๒๙	๒๕
กันยายน	๒๓	๓๐	๒๖
ตุลาคม	๒๒	๓๑	๒๕
พฤศจิกายน	๑๙	๓๐	๒๔
ธันวาคม	๑๖	๒๙	๒๑

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ.๒๕๖๘

๔ เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอสบเมย มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทาง ๑๐๕ แม่สะเรียง – แม่สออด เป็นเส้นทางในเชื่อมต่อ ขนส่งผลผลิตทางการเกษตร

ภาพที่ ๘ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล อำเภอ
(ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลสบเมย, พ.ศ.๒๕๖๘)

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างภาค/จังหวัด/อำเภอ

เส้นทางคมนาคมสู่อำเภอสบเมย ในอดีตเป็นทางลากไม้มาจากจังหวัดเชียงใหม่ โดยในภายหลังได้มีการปรับปรุงเส้นทางเป็นทางลาดยาง การคมนาคมจึงมีความสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันอำเภอสบเมย มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับอำเภอต่างๆ ดังนี้

๑. อำเภอสบเมยกับอำเภอแม่สะเรียง บนเส้นทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ เป็นทางลาดยาง ระยะทางประมาณ ๒๖ กิโลเมตร
๒. อำเภอสบเมยกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน บนเส้นทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ ระยะทาง ประมาณ ๑๙๗ กิโลเมตร
๓. อำเภอสบเมยกับอำเภอท่าสองยางบนเส้นทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ ตามเส้นทางระหว่าง อำเภอแม่สะเรียงถึงอำเภอท่าสองยาง ระยะทาง ๑๒๕ กิโลเมตร

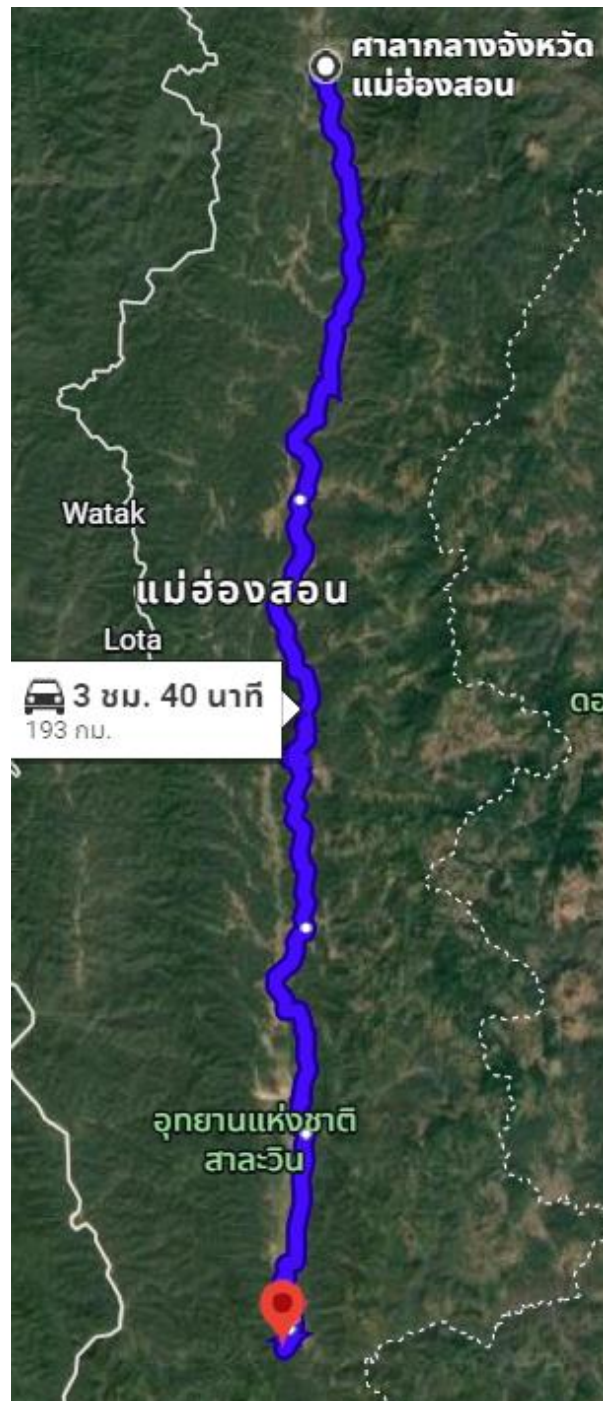
การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ภาพที่ ๗)

ทางรถยนต์สามารถเดินทางได้สะดวก คือ สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน - สถานี (ถ้ามี)
มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/จังหวัด ได้แก่

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

- ทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ เส้นทางระหว่างอำเภอสบเมยกับอำเภอแม่สะเรียง บน
เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ เป็นทางลาดยางระยะทางประมาณ ๒๖ กิโลเมตร

- ทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ เส้นทางระหว่างอำเภอสบเมยกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน บน
เส้นทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ ระยะทาง ประมาณ ๑๙๗ กิโลเมตร

ภาพที่ ๙ แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา: องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน, พ.ศ.๒๕๖๘)

๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

อำเภอสบเมยเป็นพื้นที่ ที่มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง ดังนี้

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

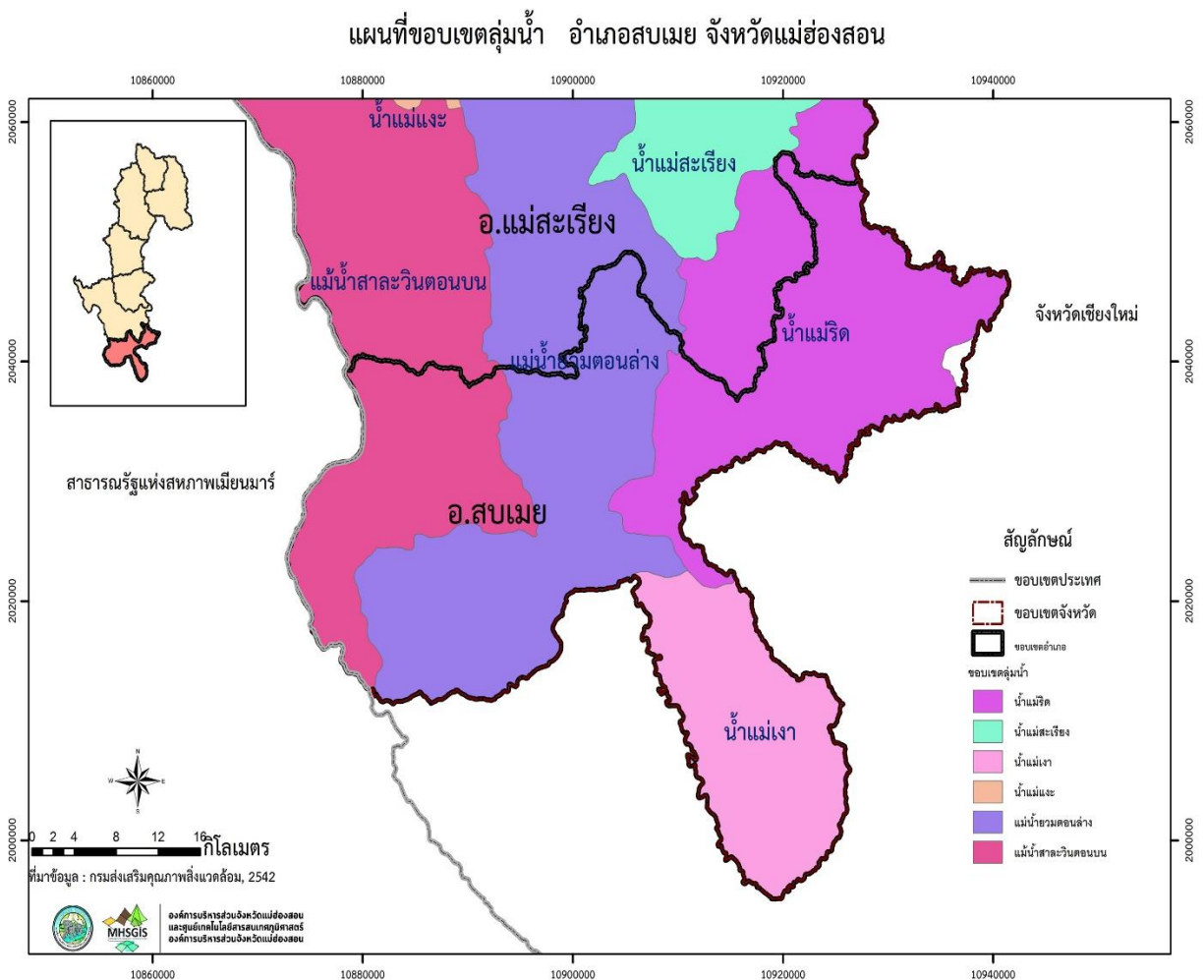
๑. **แม่น้ำสาละวิน** ต้นน้ำจากประเทศธิเบตไหลผ่านประเทศสหภาพเมียนมาร์และแบ่งอาณาเขตกับประเทศไทยด้านทิศตะวันตก มีความกว้างและลึกกว่าแม่น้ำทุกสาย ไหลผ่านอำเภอสบเมยที่ตำบลแม่สามแลบ บรรจบกับแม่น้ำเมยที่บ้านสบเมย หมู่ที่ ๔

๒. **แม่น้ำเมย** ไหลมาจากทิศใต้ของอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก มาบรรจบกับแม่น้ำยวมที่บ้านสบยวม ตำบลสบเมย แล้วไหลไปบรรจบกับแม่น้ำสาละวินที่บ้านสบเมย ตำบลแม่สามแลบ

๓. **แม่น้ำยวม** ไหลมาจากอำเภอขุนยวม ผ่านอำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง อำเภอสบเมย และบรรจบแม่น้ำเมยที่บ้านสบยวม ตำบลสบเมย

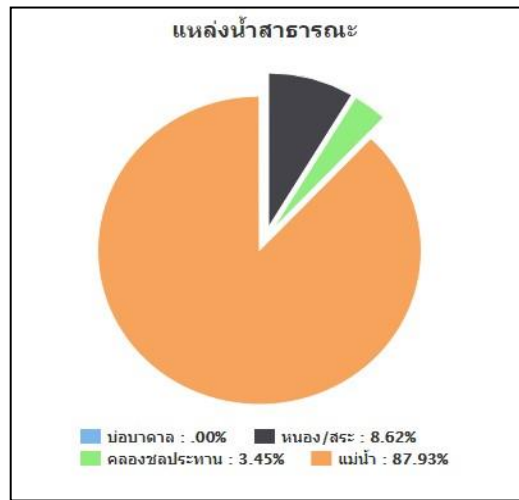
๔. **แม่น้ำเงา** ไหลมาจากอำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านทางทิศใต้ของตำบลแม่สวด เป็นเส้นแบ่งอาณาเขตระหว่างจังหวัดจากและแม่ฮ่องสอน และบรรจบกับแม่น้ำยวมที่บ้านสบเมย ตำบลแม่สวด

๕. **แม่น้ำแมริต** ไหลมาจากเขตตำบลกองก้อย ผ่านอำเภอแม่สะเรียง ผ่านตำบลแม่คะตวน และตำบลแม่สวด บรรจบแม่น้ำยวม ที่สบแมริตใต้บ้านแม่สวด ตำบลแม่สวด

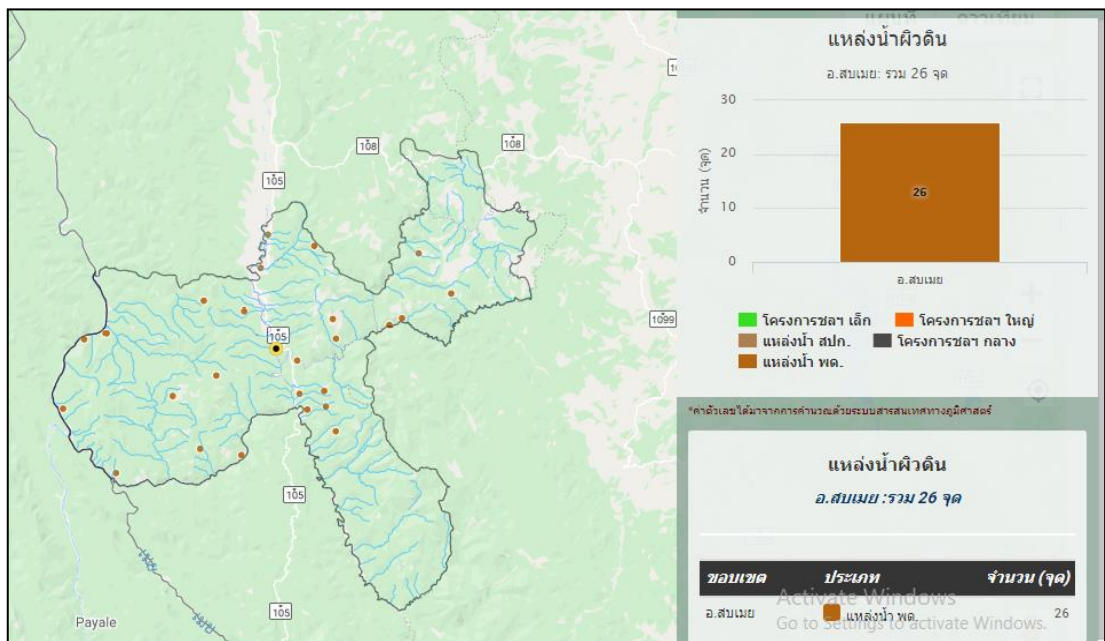

ภาพที่ ๑๐ แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอสบเมย
(ที่มา: องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน, พ.ศ.๒๕๖๘)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดิน จะได้รับการเติมจากฝน อากาศอบเมย มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๒๖ แห่ง

ภาพที่ ๑๑ แสดงแหล่งน้ำสาธารณะอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๒ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ที่มา : ระบบ Agri- map กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ ๒๕๖๘)

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

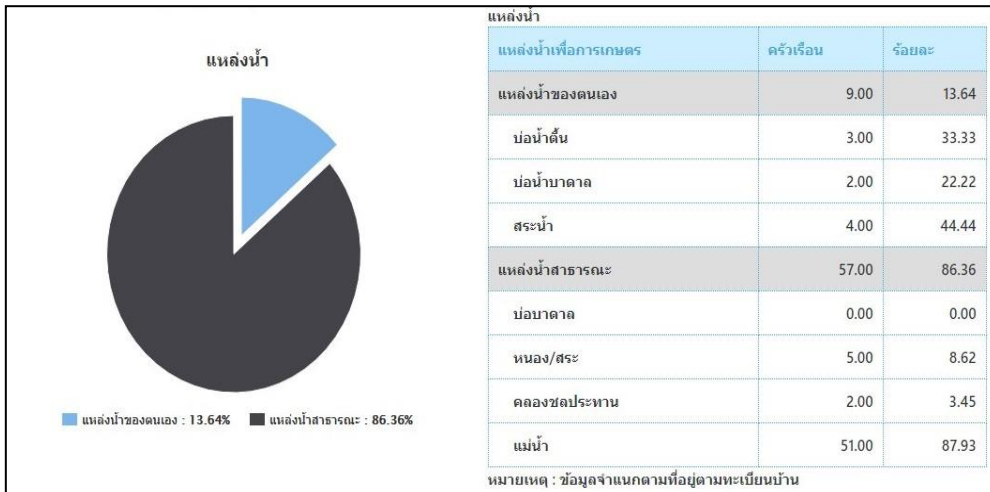
โครงการชลประทานขนาดเล็ก	จำนวน	๐	แห่ง
โครงการชลประทานขนาดกลาง	จำนวน	๐	แห่ง
โครงการชลประทานใหญ่	จำนวน	๐	แห่ง
แหล่งน้ำจากสำนักงานปฎิรูปที่ดิน	จำนวน	๐	แห่ง

อำเภอสบเมย เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๘๐% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

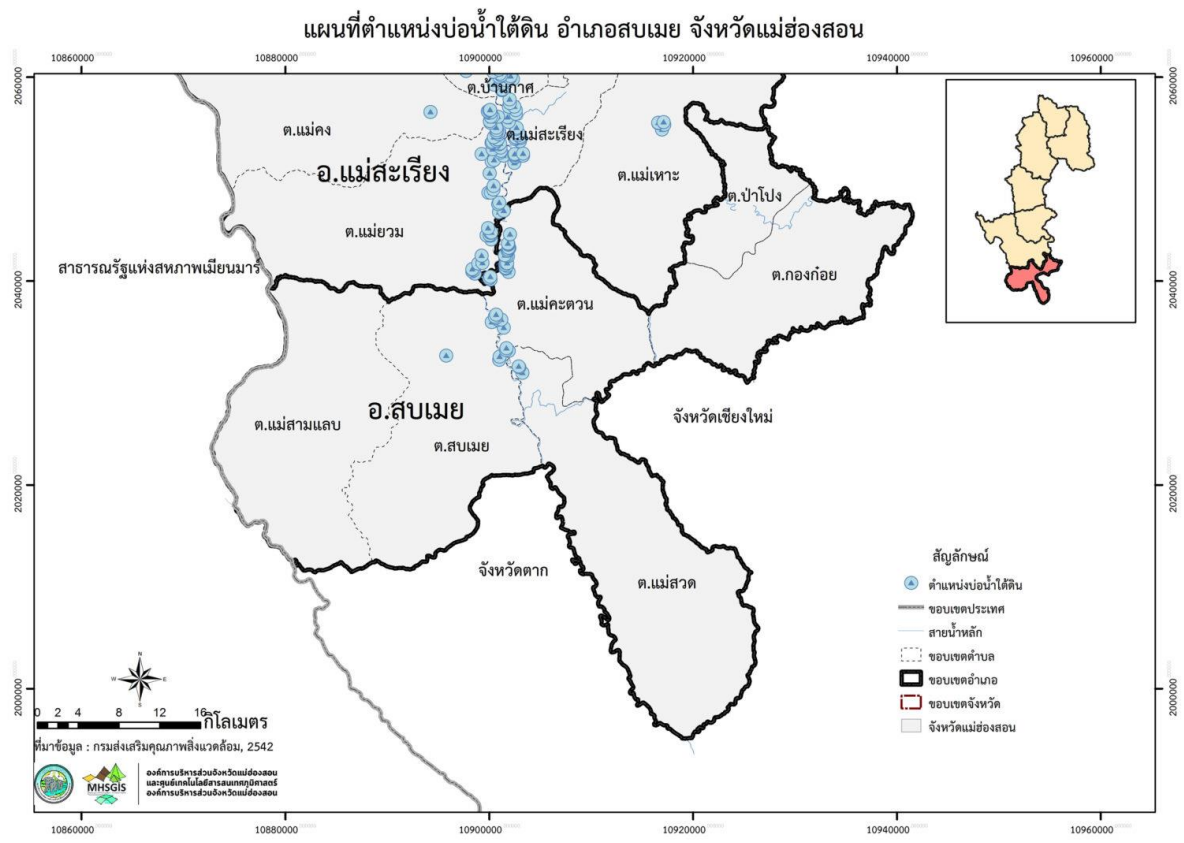
- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อบาดาล อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งสิ้น ๒๕ บ่อ แยกราย

ตำบลได้ดังนี้

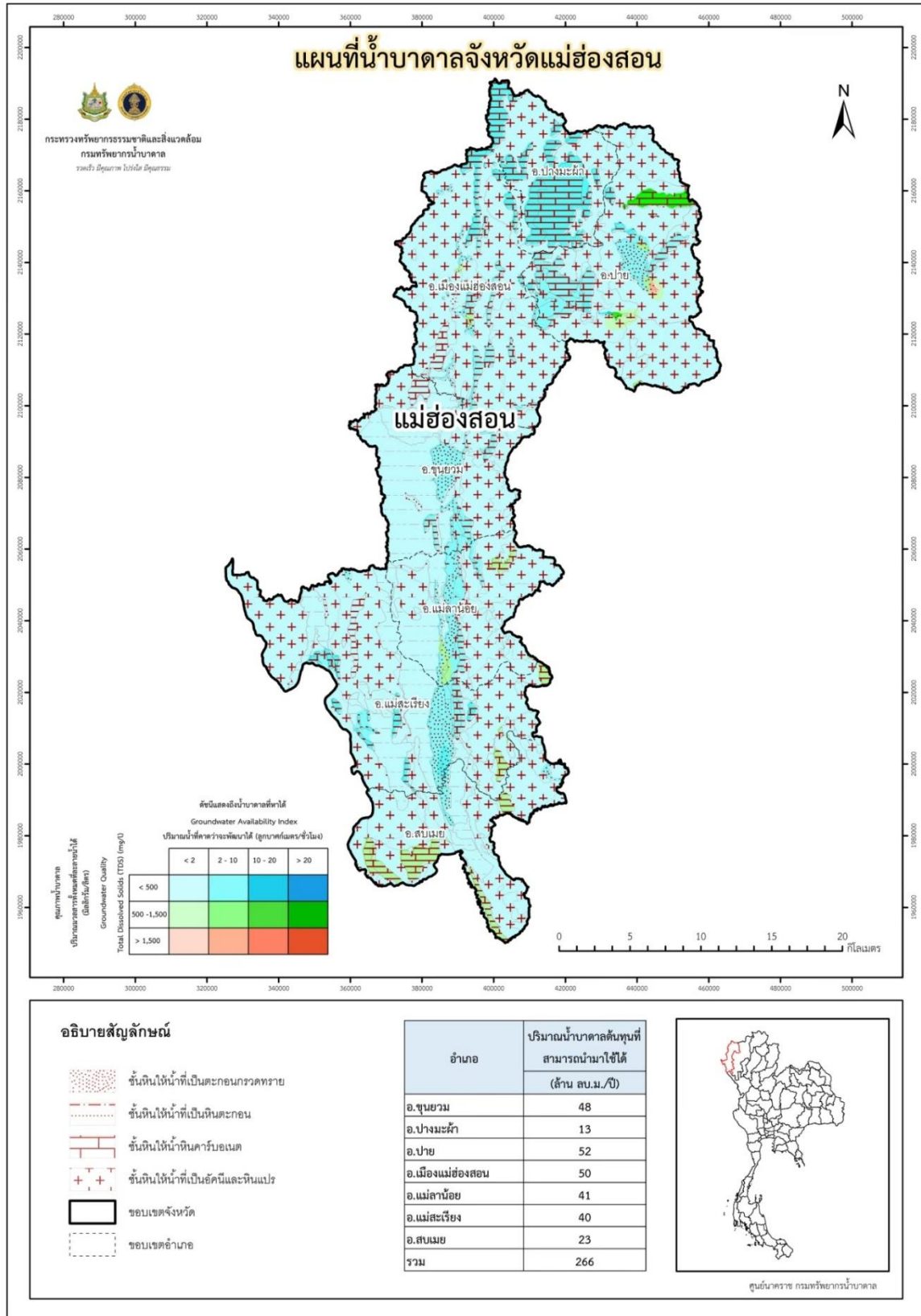
ตำบลแม่คะตวน	จำนวน ๑๙ บ่อ
ตำบลกองก่อย	จำนวน ๑ บ่อ
ตำบลแม่สวด	จำนวน ๒ บ่อ
ตำบลสบเมย	จำนวน ๓ บ่อ

ภาพที่ ๑๓ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๔ แสดงบ่อน้ำใต้ดินอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา : ระบบ Agri- map กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ ๒๕๖๘)

อธิบายสัญลักษณ์

- ชั้นหินให้น้ำที่เป็นตะกอนกรวดทราย
- ชั้นหินให้น้ำที่เป็นหินตะกอน
- ชั้นหินให้น้ำหินคาร์บอเนต
- ชั้นหินให้น้ำที่เป็นอัคนีและหินแปร
- ขอบเขตจังหวัด
- ขอบเขตอำเภอ

อำเภอ	ปริมาณน้ำบาดาลต้นทุนที่สามารถนำมาใช้ได้
	(ล้าน ลบ.ม./ปี)
อ.ขุนยวม	48
อ.ปางมะผ้า	13
อ.ปาย	52
อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	50
อ.แม่อาย	41
อ.แม่สะเรียง	40
อ.สบเมย	23
รวม	266

ศูนย์วิเคราะห์ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ภาพที่ ๑๕ แผนที่แสดงน้ำบาดาล จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ที่มา : <https://www.dgr.go.th/gitc/th/download/๕๓๗?page=๔> พ.ศ.๒๕๖๙

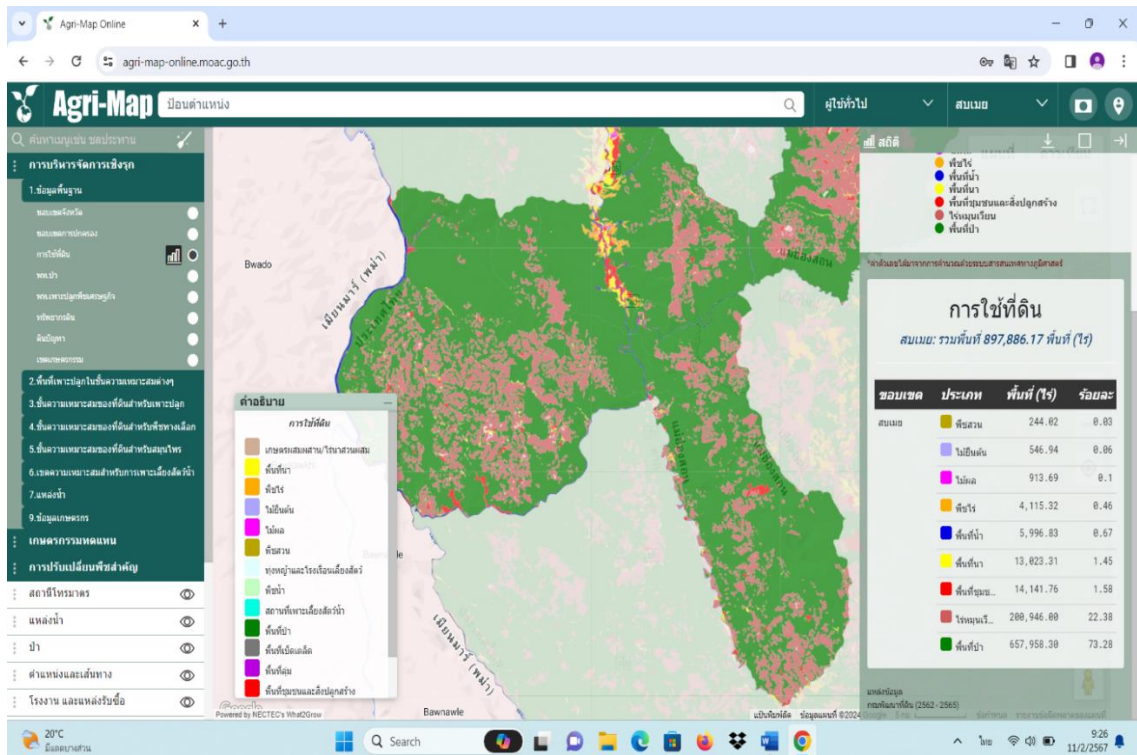
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

อำเภอสบเมย มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้ จำนวน ๕๕๔,๔๑๐ ไร่ ร้อยละ ๖๖.๑๐ รองลงมาคือ พื้นที่เกษตรกรรม จำนวน ๒๘๕,๖๑๔ ไร่ ร้อยละ ๓๓.๗๖ และ พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง จำนวน ๑๐,๗๔๕ ไร่ ร้อยละ ๑.๑๙

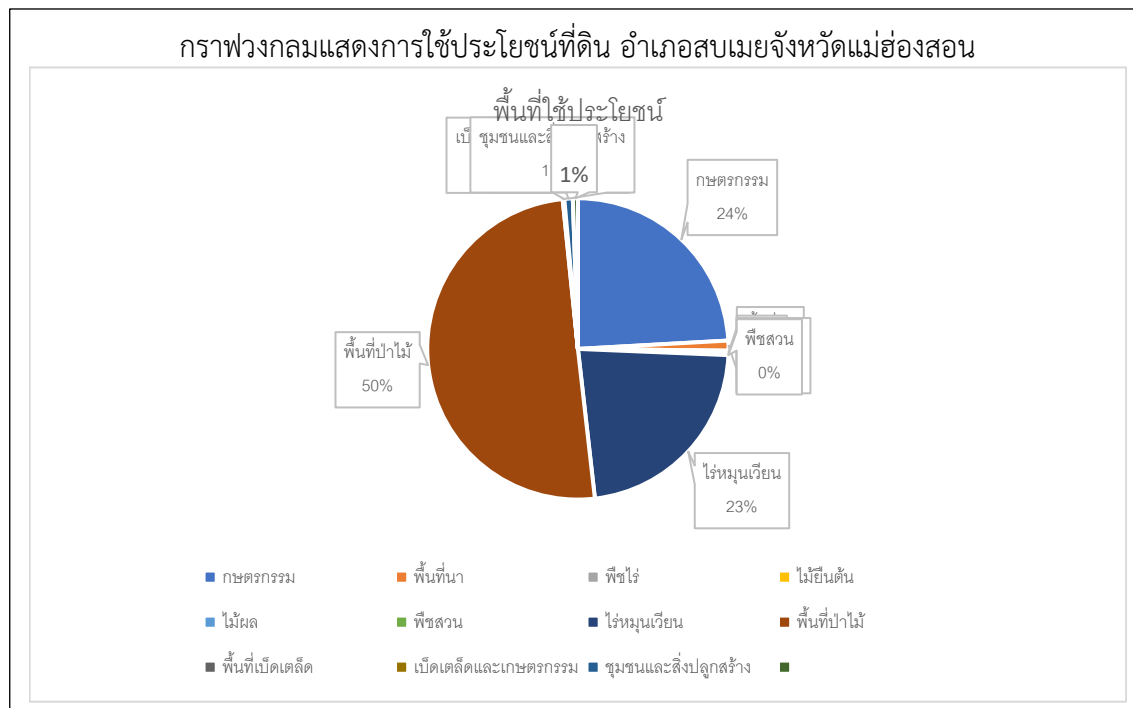
ตารางที่ ๘ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๖๕๗,๙๕๘.๓๐	๗๓.๓๘
พืชไร่	๔,๑๑๕.๓๒	๐.๔๖
ไม้ยืนต้น	๕๔๖.๙๔	๐.๐๖
ไม้ผล	๙๑๓.๖๙	๐.๑
พืชสวน	๒๒๔.๐๒	๐.๐๓
พื้นที่นา	๑๓,๐๒๓	๑.๔๕
ไร่หมุนเวียน	๒๐๐,๙๔๖	๒๒.๓๘
ไร่นาสวนผสม	๑	๐.๐๐
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์		
พื้นที่เบ็ดเสร็จ+เกษตรกรรม	๑๙๔	๐.๐๒
พื้นที่น้ำ	๕๙๙๖.๔๓	๐.๖๗
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๑๔,๑๔๑.๗๖	๑.๕๘
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑,๙๑๖	๐.๒๑

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ ๑๘ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๙ กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสบเมย จังหวัด
(ที่มา: <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอสบเมย ประชากรมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตร มีพื้นที่การเกษตร ๖๗,๙๑๖ ไร่ (ร้อยละ ๘.๔ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่นอกเขตชลประทานทั้งหมด (ที่มา: ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ.๒๕๖๙) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๙ ข้อมูลพืชเศรษฐกิจ อำเภอสบเมย ปี ๒๕๖๙

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมดพื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							รวม
		ข้าวนาปี	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ไม้ผลกาแฟ	พืชผัก	พืชอื่นๆ	
สบเมย	๑๗๔,๘๑๒	๙,๘๐๖.๐๕				๒๒.๕๐		๒๔๑.๖๖	๑๐,๐๗๐.๒๑
แม่คะตวน	๑๐๑,๒๕๐	๘,๐๗๓.๒๙						๖๕.๐๕	๘,๑๓๘.๓๔
แม่สามแลบ	๑๕๖,๘๗๕	๑๐,๙๕๐.๔๙				๓๔		๑๔๑.๒๕	๑๑,๑๒๕.๗๔
แม่สวด	๒๑๘,๘๕๐	๑๐,๘๐๐.๖๓						๕๗๔.๒๕	๑๑,๓๗๕.๘๘
กองก้อย	๑๔๕,๐๐๐	๙,๐๑๗.๖๖						๓๘.๗๕	๙,๐๕๖.๔๑
ป่าโปง	๔๗,๕๐๐	๙,๐๐๐.๑๕				๓๐.๐๐		๑๑๘.๗๕	๙,๑๔๘.๙
พื้นที่รวม	๘๔๔,๒๘๗	๕๗,๖๔๘.๒๖				๒๘.๐๐		๑๑๗๙.๗๑	๕๘,๘๕๕.๙๗

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร,พ.ศ.๒๕๖๙

ตารางที่ ๑๐ ข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ถ้ามี)

ตำบล	เกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์ รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
รวมทั้งหมด									

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอสบเมย,พ.ศ.๒๕๖๘

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์ .....แห่ง คือ .....
- ชื่อโรงงาน..... ที่ตั้ง.....
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน .....แห่ง คือ.....
- ชื่อโรงงาน..... ที่ตั้ง.....
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่.....จำนวน คือ
- ชื่อฟาร์ม.....ที่ตั้ง.....

ตารางที่ ๑๑ ข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ(ถ้ามี)

ตำบล	เกษตรกร รวม (ราย)	กึ่ง ทะเล	กึ่งน้ำ จืด	ปลา ทะเล	ปลาน้ำ จืด	สัตว์น้ำ สวยงาม	สัตว์น้ำ อื่นๆ
รวมทั้งหมด							

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอสบเมย,พ.ศ.๒๕๖๘

๒ สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI (ถ้าไม่มี ให้ใส่คำว่า ไม่มี)

ไม่มีสินค้า GI

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

(๑) ครัวเรือนเกษตรกร

อำเภอสบเมย มีประชากรทั้งสิ้น ๔๖,๗๑๕ คน จำนวนครัวเรือน ๑๗,๖๐๒ ครัวเรือน แบ่งเป็นชาย ๒๓,๖๘๘คน หญิง ๒๓,๐๒๗ คน ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอนับถือศาสนาพุทธ มีรายละเอียดแยกเป็นตำบล ดังนี้

ตารางที่ ๑๒ ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอสบเมย

ที่	ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนเกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	สบเมย	๒,๕๐๒	๑,๔๖๘	๔,๓๕๒	๔,๒๖๕	๘,๖๑๗
๒	ป่าโป่ง	๑,๗๙๕	๑,๑๔๔	๒,๑๐๔	๒,๐๖๓	๔,๑๖๗
๓	แม่สวด	๓,๕๒๖	๑,๖๓๑	๔,๑๑๘	๓,๙๕๙	๘,๐๗๗
๔	แม่คะตวน	๓,๐๗๕	๑,๓๔๒	๓,๑๔๑	๓,๒๒๒	๖,๓๖๓
๕	กอกก่อย	๒,๖๔๙	๑,๕๑๕	๒,๘๔๑	๒,๗๘๑	๕,๖๒๒
๖	แม่สามแลบ	๓,๗๖๙	๑,๓๘๖	๗,๑๓๒	๖,๗๓๗	๑๓,๘๖๙
รวม		๑๗,๓๑๖	๘,๖๒๔	๒๓,๖๘๘	๒๓,๐๒๗	๔๖,๗๑๕

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอสบเมย,พ.ศ.๒๕๖๘

อำเภอสบเมย มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๘,๖๒๔ ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๓๖-๔๕ ปี จำนวน ๑,๙๓๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๔๐ รองลงมา อายุระหว่าง ๔๖-๕๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๓๖ และอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๑๖ ตามลำดับ

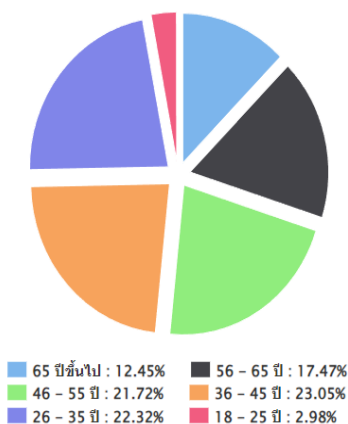
ตารางที่ ๑๓ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑,๐๗๔	๑๒.๔๕
๕๖ - ๖๕ ปี	๑,๕๐๗	๑๗.๔๗
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๘๗๓	๒๑.๗๒
๓๖ - ๔๕ ปี	๑,๙๘๘	๒๓.๐๕
๒๖ - ๓๕ ปี	๑,๙๒๕	๒๒.๓๒
๑๘ - ๒๕ ปี	๒๕๗	๒.๙๘
รวม	๘,๖๒๔	๑๐๐

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกรกรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

(ก) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

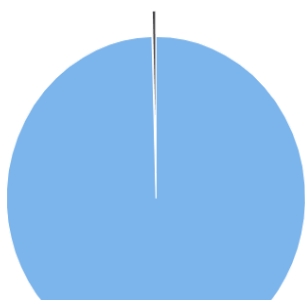
หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร จำแนกช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
65 ปีขึ้นไป	1,074.00	12.45
56 - 65 ปี	1,507.00	17.47
46 - 55 ปี	1,873.00	21.72
36 - 45 ปี	1,988.00	23.05
26 - 35 ปี	1,925.00	22.32
18 - 25 ปี	257.00	2.98
รวม	8,624.00	100.00

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	8,589.00	99.59
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	35.00	0.41

ภาพที่ ๒๐ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

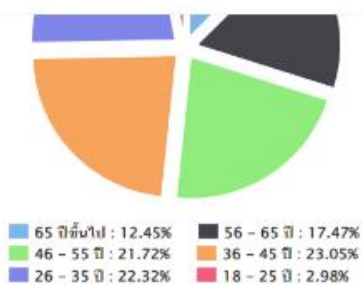
(ก) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอสบเมยมีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก จำนวน ๘,๒๒๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๕๐ % และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๔๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๐ %

ตารางที่ ๑๔ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

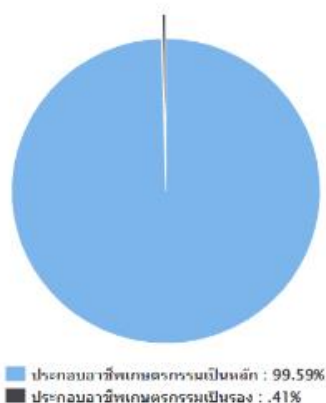
ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๘,๕๘๙	๙๙.๕๙
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๓๕	๐.๔๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ. ๒๕๖๘

46 - 55 ปี	1,873.00	21.72
36 - 45 ปี	1,988.00	23.05
26 - 35 ปี	1,925.00	22.32
18 - 25 ปี	257.00	2.98
รวม	8,624.00	100.00

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	8,589.00	99.59
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	35.00	0.41

ภาพที่ ๒๑ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอสบเมย ส่วนใหญ่ อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๗,๔๕๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๔ รองลงมาคือเกษตรกรเป็นเจ้าของ จำนวน ๖๒๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๓ และเช่า จำนวน ๑๖๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๕ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

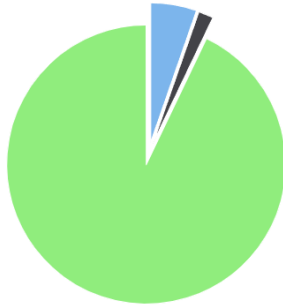
ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๔๐๕	๕.๓๔
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๗,๐๕๐	๘๒.๙๑
เช่า	๑๓๓	๑.๗๕

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘ *เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองมากกว่า ๑ ประเภท

พื้นที่ถือครอง

ครัวเรือน	พื้นที่ถือครอง (ไร่)	พื้นที่ถือครองเฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)
7,393.00	56,278.00	7.42

ลักษณะการถือครองที่ดิน

■ เกษตรกรเป็นเจ้าของ : 5.34% ■ เช่า : 1.75%
■ อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ท้าฟรี) : 92.91%

ลักษณะการถือครองที่ดิน *

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	405.00	1,980.00
เช่า	133.00	605.00
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ท้าฟรี)	7,050.00	53,693.00
รวม **	7,393.00	56,278.00

หมายเหตุ * ข้อมูลตามที่ตั้งแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี

** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

ประเภทการเช่า (ครัวเรือน)

ประเภทการเช่า

ประเภทการเช่า (ครัวเรือน)			
รวม	เช่ามีสัญญา	เช่าไม่มีสัญญา	ไม่ระบุ
133.00	3.00	130.00	0.00

ภาพที่ ๒๒ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

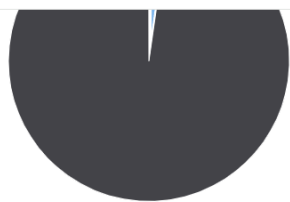
(๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

เกษตรกรอำเภอสบเมย มีการถือครองเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด/น.ส.ทุกประเภท จำนวน ๓๕๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๐๓ และเอกสารสิทธิ์ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๑๐๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๐ เอกสารสิทธิ์อื่นๆจำนวน ๒๓๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๘๖ และหนังสือรับรองของหน่วยงาน จำนวน ๓๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๒๔๕	๖๘	๑	๑๒๘	๔๐๕

ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘

เข้ามีสัญญา : 2.26%   เข้าไม่มีสัญญา : 97.74%
ไม่ระบุ : .00%

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครุเรือน)

โฉนด/น.ส.ทุกประเภท : 55.43%   ส.ป.ก.ทุกประเภท : 15.38%
หนังสือรับรองของหน่วยงาน : .23%   เอกสารสิทธิ์อื่นๆ : 28.96%

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

รวม	ประเภทเอกสารสิทธิ์			
	โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก.ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	เอกสารสิทธิ์อื่นๆ
405.00	245.00	68.00	1.00	128.00

ภาพที่ ๒๓ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

(๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

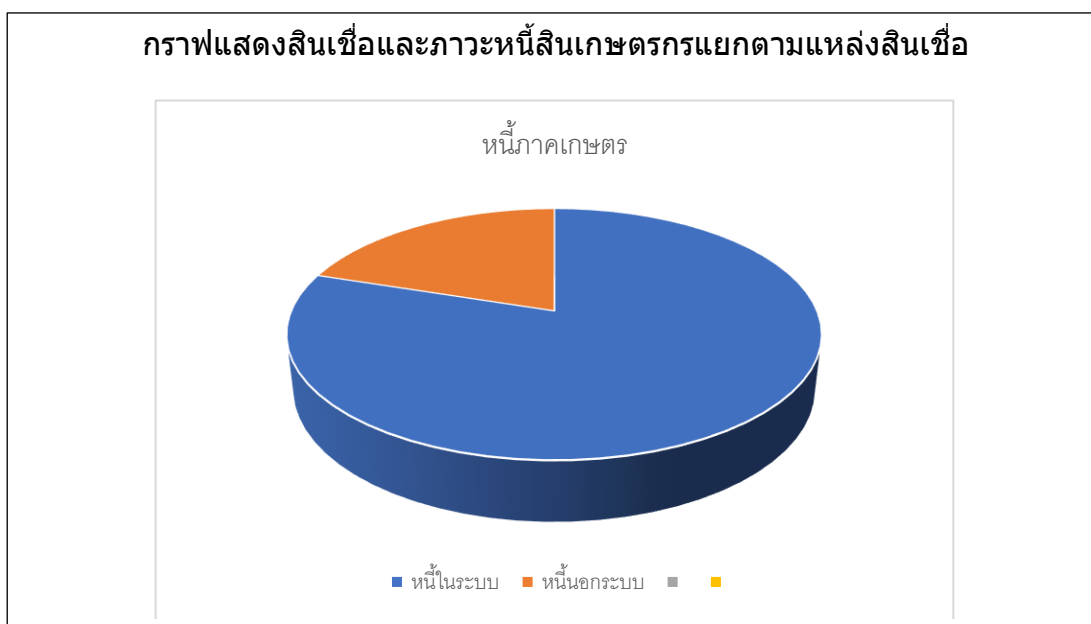
รายได้ ๑๐๐ % มาจาก

- รับจ้าง ๓๐ %
- ทำการเกษตร ๗๐ %

รายจ่าย ๑๐๐ %

- ค่าอุปโภค - บริโภค ๔๐ %
- ค่าเล่าเรียนบุตร ๔๐ %
- ค่าทำบุญ ๕ %
- ค่าออม ๕ %

(๗) สิ้นเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

ภาพที่ ๒๔ แสดงสิ้นเชื่อและภาวะหนี้ของเกษตรกรอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

(๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

๑) การนับถือศาสนา

ชาวอำเภอสบเมยโดยทั่วไปเคร่งครัดศาสนามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนาพุทธ ซึ่งมีวัดที่สำคัญคือ วัดผาผ่า ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๑ ต. แม่คะตวน ซึ่งเคยมีเกจิอาจารย์ที่โด่งดัง และเป็นທີ່เลื่อมใสศรัทธาของชาวบ้าน และประชาชนโดยทั่วไปรูปหนึ่ง คือ **ครูบาผาผ่า**ซึ่งปัจจุบันได้มรณภาพไปแล้ว คงไว้แต่อนุสาวรีย์ครูบาผาผ่า และนอกจากนี้ยังมีผู้นับถือศาสนาและลัทธิอื่นอยู่บ้าง

๑. ศาสนาพุทธ ได้แก่ กลุ่มราษฎรที่อาศัยอยู่ในที่ราบ จำนวน ๗ หมู่บ้าน มีที่พักสงฆ์จำนวน ๑๕ แห่ง มีภิกษุ สามเณร ประมาณ ๕๐ รูป

๒. คริสต์ศาสนามีโบสถ์คาทอลิก(ไม่ถาวร) จำนวน ๕ แห่ง โบสถ์โปรเตสแตนต์ จำนวน ๔ แห่ง

๓. นับถือผี ได้แก่ราษฎรชาวไทยภูเขาโดยทั่วไปยังคงนับถือ “ผี” อยู่

๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าต้องบูชาผีและวิญญาณ ดังนั้นจึงมีพิธีกรรมเลี้ยงผีเกิดขึ้น ในพิธีกรรมนั้นตามประเพณีแล้วจะเริ่มทำพิธีที่บ้านผู้นำเป็นหลังแรกแล้วจึงจะไปทำพิธีให้กับชาวบ้าน ซึ่งกว่าจะครบทุกหลังคาเรือนอาจใช้เวลาหลายวันหลายคืน ในทุก ๆ หลังจะมีการหมักเหล้า ต้มเหล้าจากข้าวสุก ฆ่าไก่หรือแกงหมูเป็นอาหารจากนั้นมีการต้มเหล้ากันตามประเพณีแล้วจึงมีการมัดข้อมือด้วยฝ้ายดิบพร้อมกับบีคาถาอวยพรให้อยู่เย็นเป็นสุขและนอกจากนี้ยังมีพิธีการรินเหล้าและนำเนื้อไก่เพื่อมาบวงสรวงต่อผีและวิญญาณอีกด้วย

เนื่องจากอำเภอสบเมย เป็นอำเภอที่มีประชากรเป็นชาวเขาจำนวนมาก และมีคนพื้นเมืองเพียงบางส่วน วัฒนธรรมและความเป็นอยู่จึงเรียบง่าย ใช้ภาษาพื้นเมืองและภาษากะเหรี่ยง เป็นภาษาประจำเผ่าในการสื่อสาร เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ภาษา การกินอยู่ การประกอบ

อาชีพ การทำบุญ ประเพณีดำหัวปีใหม่ ตานก๋วยสลาก งานปอย และวัฒนธรรม บนที่สูงของชาวไทยภูเขาเผ่าต่าง ๆ เป็นต้น

ประเพณีมัดมือปีใหม่

งานมัดมือขึ้นปีใหม่หรืองานทำขวัญประจำปีของกะเหรี่ยงเรียกว่า “กิจี” จะจัดขึ้นประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน หมอผีประจำหมู่บ้านจะเป็นคนกำหนดวัน หากหมู่บ้านใดมีหมอผี ๒ คนงานมัดมือก็จะมี ๒ งานซึ่งวันจะไม่ตรงกัน พิธีมัดมือปีใหม่เป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้นฤดูกาลการเพาะปลูก หลังจากงานมัดมือปีใหม่แล้วไม่นาน จะเริ่มถางไร่และเตรียมที่นาสำหรับเพาะปลูก ก่อนวันพิธี ๑ วันชาวกะเหรี่ยงจะทำข้าวเหนียวต้มเตรียมไว้ จะมีการฆ่าควายที่รวมเงินกันซื้อมา แล้วมาแบ่งกันทำอาหารรับประทาน เนื้อควายนี้อาจจะไม่ใช้ในพิธีกรรมเลย กั้บทั้งมีการต้มเหล้า ซึ่งใช้เวลาประมาณ ๔-๕ ชั่วโมง และมีการตำข้าวปึก จากนั้นเอาเส้นฝ้ายที่มีความยาวประมาณ ๑๔-๑๕ นิ้วมาวางพาดบนขันโตกให้ถูกข้าวแคงและขนม เส้นฝ้ายนี้มีจำนวนเท่าสมาชิกของครอบครัว จากนั้น พ่อบ้านทำพิธีด้วยการเอาไม้คนหม้อข้าวเคาะขันโตก แล้วสวดมนต์เรียกขวัญมากินอาหาร พอสวดเสร็จ พ่อบ้านหรือแม่บ้านเอาด้ายขวัญผูกข้อมือลูกทุกคน จากลูกคนเล็กไปยังลูกคนโต พร้อมทั้งสวดมนต์เรียกขวัญให้อยู่กับตัว เมื่อผูกเสร็จพ่อบ้านกับแม่บ้านจะผลัดกันผูกมือแก่กันและกัน พร้อมทั้งทั้งสวดมนต์ให้แก่กัน จากนั้นพ่อบ้านจะยกถ้วยเหล้าขึ้นจบบเทลงไปพอเป็นพิธี แล้วสวดมนต์ให้ผีลงมาดื่มสุรารถ้วยนั้น และขอให้ปกป้องดูแลรักษาโรครภัยให้แก่สมาชิกในครอบครัว ทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลการทำมาหากินสะดวก ปลูกพืชได้ผลดี พอสวดเสร็จทุกคนก็ดื่มเหล้าด้วยกัน และกินข้าวในโตกร่วมกันเป็นอันเสร็จพิธี

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอสบเมย มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๕ กลุ่ม มีสมาชิก ๑๐๐ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๓ กลุ่ม สมาชิก ๖๐ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๕ กลุ่ม สมาชิก ๑๐๕ ราย วิสาหกิจชุมชน ๒๕ แห่ง สมาชิก ๘๓๐ ราย สหกรณ์ จำนวน แห่ง สมาชิก ราย และกลุ่มเกษตรกร - .กลุ่ม สมาชิก - ราย

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
กองก่อย	๐	๐	๐	๐	๑	๒๐	๒	๔๐	๐	๐	๐	๐
ป่าโปง	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑	๓๐	๐	๐	๐	๐
แม่คะตวน	๑	๒๐	๑	๒๐	๑	๒๕	๖	๑๘๐	๐	๐	๐	๐
สบเมย	๑	๒๐	๑	๒๐	๐	๐	๒๓	๖๘๐	๐	๐	๐	๐
แม่สวด	๑	๔๐	๑	๒๐	๑	๒๐	๗	๒๑๐	๐	๐	๐	๐
แม่สามแลบ	๑	๓๐	๐	๐	๒	๔๐	๑๑	๓๓๐	๐	๐	๐	๐
รวม	๔	๑๑๐	๓	๖๐	๕	๑๐๕	๕๐	๑,๔๕๓	๐	๐	๐	๐

ที่มา : : สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย พ.ศ.๒๕๖๘

อำเภอสบเมย มีกลุ่มสถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพการเกษตร ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานราชการ หลายกลุ่ม กลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น มีกลุ่มต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ ๑๙ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอสบเมย

ชื่อ	ที่อยู่	จำนวนสมาชิก	ประธาน/เบอร์โทรผู้ประสานงาน
	ตำบล		
วิสาหกิจชุมชนแกะสลักไม้	แม่คะตวน		๐๘๖-๑๙๗๓๒๓๔
วิสาหกิจชุมชนสุราชุมชนบ้านผาผ่า ๒	แม่คะตวน		๐๕๓-๖๘๗๑๒๕
วิสาหกิจชุมชนอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านแม่ลามาทหลวง	สบเมย		๐๙๘-๗๘๑๔๗๓๙
วิสาหกิจชุมชนกาแฟธรรมชาติบ้านเลไค้ะ	สบเมย		๐๖๔-๓๐๗๔๓๔๒
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสุราชุมชนบ้านแม่คะตวน	แม่คะตวน		๐๘๘-๔๑๓๖๖๕๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสุรบ้านแม่คะตวน	แม่คะตวน		๐๘๔-๓๗๑๘๔๘๖
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกบุกบ้านปู่คำ-ห้วยแห้ง	แม่สามแลบ		๐๙๖-๗๐๖๐๗๖๖
วิสาหกิจชุมชนผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ลามา	สบเมย		
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกและแปรรูปบุกและพริกกะเหรี่ยงบ้านห้วยยาก	สบเมย		๐๖๔-๙๑๒๒๖๔๗
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและแปรรูปบุกและพริกกะเหรี่ยงบ้านแม่ละอ้อด	แม่สวด		๐๖๕-๐๑๐๐๕๔๖
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและแปรรูปบุกและพริกกะเหรี่ยงบ้านแม่ห้วยมะน้ำ	แม่สวด		
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและแปรรูปบุกบ้านแม่สามแลบ	แม่สามแลบ		
วิสาหกิจชุมชนปลูกบุกเคอะบอ	แม่สามแลบ		
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกบุกบ้านกลอไค้ะ	แม่สวด		
วิสาหกิจชุมชนปลูกและแปรรูปบุกบ้านสบแม่เลาะ			๐๖๔๑๓๐๔๙๑๙
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์บ้านแม่ทะลุ	แม่สวด		
วิสาหกิจชุมชนเกษตรแปรรูปบ้านคอนผึ้ง	แม่คะตวน		๐๘๕-๔๕๕๘๐๐๓
วิสาหกิจชุมชนสหการร้านค้าชุมชนบ้านแม่ลาย	ป่าโปง		๐๙๓-๒๒๗๐๕๒๓
วิสาหกิจชุมชนเดินทางระยะไกลชุมชนขุนน้ำเงา	แม่สวด		๐๖๑-๓๘๓๘๓๑๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มการเลี้ยงสัตว์และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านแม่สวด	แม่สวด		๐๘๖-๑๘๑๓๗๖๖
วิสาหกิจชุมชนแม่ลามาภูภัณฑ์	สบเมย		๐๙๓๒๑๗๒๑๘๔
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกบุกบ้านนาดอย	แม่สวด		๐๖๑-๓๑๙๘๕๘๗
วิสาหกิจชุมชนผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในเงา	แม่สวด		๐๖๓๕๗๐๙๒๑
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลผลิตชุมชนบ้านแม่สองแคว	สบเมย		
วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกและแปรรูปบุกบ้านสบโขง	แม่สวด		๐๙๓-๔๔๓๕๘๐๗
วิสาหกิจชุมชนถั่วเหลืองบ้านนาดอย	แม่สวด		

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย,พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๐ ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผู้ปลูกพืชผัก (กระเทียม)บ้านแม่เกาะ	๖๔	๓	แม่คะตวน		นายทอง ต้าวพรหม โทร ๐๙๒-๘๕๙๗๘๘๘
ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรผลิตถั่วเหลือง บ้านนาดอย	๒๖๐	๙	แม่สวด		นายวรยศ กิจจารุพง โทร -
ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรผลิตถั่วเหลือง บ้านสบโขง		๑๐	แม่สวด		นายวรวิศ เลิศรุ่งวาทัญญู โทร ๐๙๓-๔๔๓๕๘๐๗
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกร บ้านแม่คะตวน ทัศนกรรมและสิ่งประดิษฐ์ (ดอกไม้) แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	๖๕	๒	สบเมย		นางมลิวรรณ ปัญญาเขื่อน โทร ๐๘๙-๙๙๗๕๙๐๑
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกร บ้านแม่สวด น้ำพริก แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	๔๕๒	๑	แม่สวด		นางภัณฑิรา ปัญญา นาย โทร ๐๘๒-๑๘๖๘๔๕๕
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกร บ้านคอนผึ้ง แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	๓๓๖	๕	แม่คะตวน		นางชนากานต์ โทร ๐๙๕-๕๖๒๑๓๒๗
กลุ่มยุวเกษตรกรศร.ตชด.บ้านห้วยมะโอ ปลูกผักเพื่ออาหารกลางวัน		๒	แม่สาม แลบ		โทร ๐๙๕-๘๘๐๓๑๖๐ โทร ๐๖๑-๓๕๒๓๗๖๒
กลุ่มยุวเกษตรกรศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโตแฮ ปลูกผักเพื่ออาหารกลางวัน		๒	แม่สาม แลบ		โทร ๐๖๑๓๕๒๓๗๖๒
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนล่องแพวิทยา ปลูกผักเพื่ออาหารกลางวัน		๑๐	แม่สวด		โทร ๐๕๓๐๗๑๓๔๖
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนสบเมยวิทยาคม ปลูกผักเพื่ออาหารกลางวัน		๓	แม่คะตวน		โทร ๐๕๓๖๑๘๑๐๖
กลุ่มยุวเกษตรกรเฉลิมรัชวิทยาคม ปลูกผักเพื่ออาหารกลางวัน		๑	กongsก้อย		โทร ๐๕๓๖๘๐๐๔๒

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย,พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๑ ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อ	ที่อยู่			จำนวนสมาชิก	ประธาน
	เลขที่	หมู่ที่	ตำบล		
สหกรณ์การเกษตรสบเมย จำกัด	๓๘๘	๕	แม่คะตวน		
สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวง ขยายผลสบเมย จำกัด		๗	สบเมย		นายมานิชย์ มิ่งขวัญธรรากุล
สหกรณ์การเกษตรโครงการหลวง ขยายผลแม่สามแลบ จำกัด	๑๒๔	๑๐	แม่สามแลบ		นายชาติชาย ชีโน

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน.,พ.ศ.๒๕๖๘

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอสบเมยมีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และ ศพก. เครือข่าย ๑๑ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๒ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๑ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๖ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๒ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๖ ศูนย์

ตารางที่ ๒๒ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยี ด้านการ
						กษ.	ปศ.	ปกรป	
กองก่อย	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๑
ป่าโปง	๐	๑	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๑
แม่คะตวน	๐	๖	๐	๑	๑	๐	๐	๐	๑
สบเมย	๐	๔	๑	๐	๑	๐	๑	๐	๑
แม่สวด	๑	๒	๐	๐	๑	๐	๑	๐	๑
แม่สามแลบ	๐	๑	๑	๐	๑	๐	๐	๐	๑
รวม	๑	๑๔	๒	๑	๖	๐	๒	๐	๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย พ.ศ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอสบเมย มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๕๘ คน โดยมีเกษตรกรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน ๑๒ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๔๖ ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสาสมัครมากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
กองก้อย	๐	๐	๐	๕	๕	๙	๐	๐	๐
ป่าโปง	๐	๑	๐	๖	๖	๗	๐	๑	๐
แม่คะตวน	๐	๐	๐	๗	๕	๘	๐	๐	๐
สบเมย	๒	๐	๕	๑๕	๑๒	๑๒	๐	๐	๐
แม่สวด	๐	๐	๒	๙	๑๑	๑๒	๐	๐	๐
แม่สามแลบ	๐	๐	๐	๘	๗	๑๐	๐	๐	๐
รวม	๒	๑	๗	๕๐	๔๖	๕๘	๐	๑	๐

หมายเหตุ : อาสาสมัครบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลอาสาสมัครเกษตรและเกษตรหมู่บ้าน กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ.๒๕๖๘

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอสบเมยมีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้นำดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอสบเมยมีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๔ คน

ตารางที่ ๒๔ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้านอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	องค์ความรู้ด้าน
แม่คะตวน	๑	นายทอง ต้าวพรหม	๕๒ ม.๓ ต.แม่คะตวน	ดิน - ปุ๋ย
สบเมย	๑	นายเสมอ พิศสมัย	๒๐ ม.๕ ต.สบเมย	เกษตรผสมผสาน
แม่สวด	๒	นายสิริภาส ทองพันธ์	๑๕๙/๑ ม.๑ ต.แม่สวด	เกษตรผสมผสาน
		นายค่าน้อย สุขสมบูรณ์	๔๐๙ ม.๘ ต.แม่สวด	เกษตรผสมผสาน
รวม	๔			

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย พ.ศ.๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อ : สิริกรฟาร์ม (เกษตรผสมผสาน)

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายสิริภาส ทองพันธ์

บ้านเลขที่ ๑๕๙/๑ ม.๑ ต.แม่สวด อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่ตำบลแม่สวด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร โดยปลูกข้าวเป็นพืชหลัก รองลงมา คือ ข้าวโพด ถั่วเหลือง การทำไร่นาสวนผสม การประมง การปศุสัตว์ เป็นต้น ซึ่งการทำเกษตรโดยทั่วไปพบว่ามีปัญหามากมาย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านดิน น้ำ โรคระบาด แมลง ตลอดจนด้านพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์

แนวทางการพัฒนา : การลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไม้ผล

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เกษตรผสมผสาน , การแปรรูป , การทำเกษตรเชิงท่องเที่ยว

หลักสูตรเรียนรู้ :

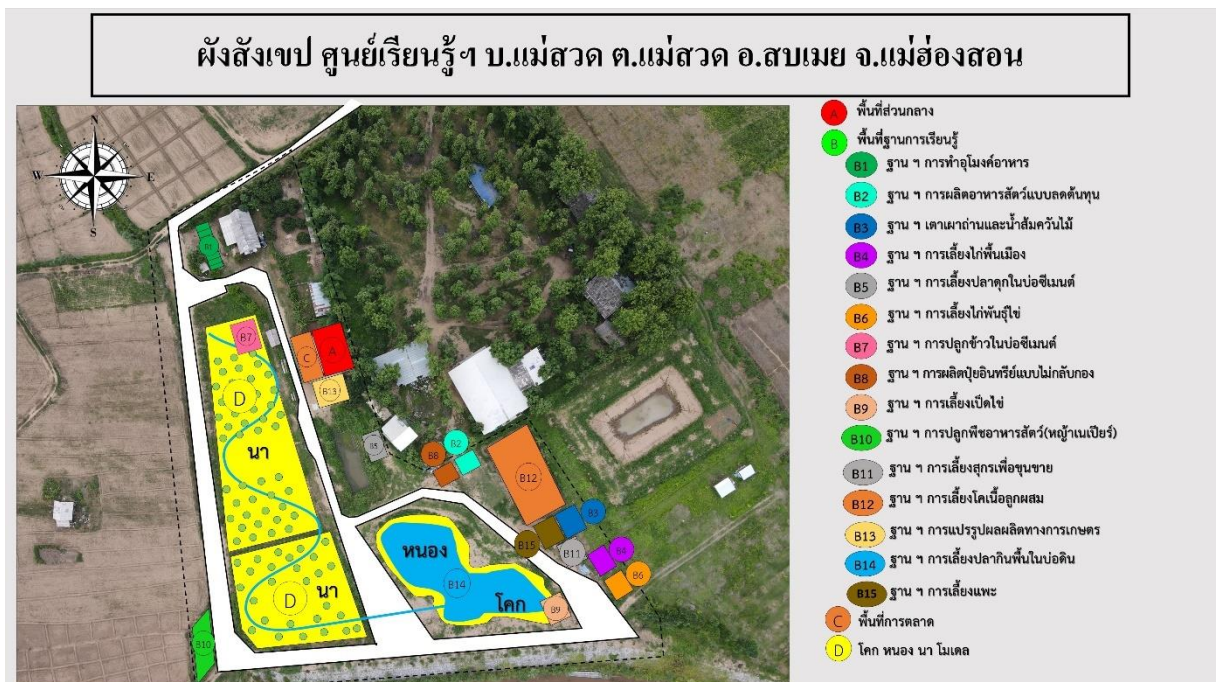
๑. การเตรียมดิน – เริ่มตั้งแต่การ เตรียมดิน การปรับพื้นที่ การควบคุมกำจัดวัชพืช โรค แมลงศัตรูไม้ผลที่อาศัยอยู่ในดิน และการบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยที่หมักเองเพื่อลดต้นทุน

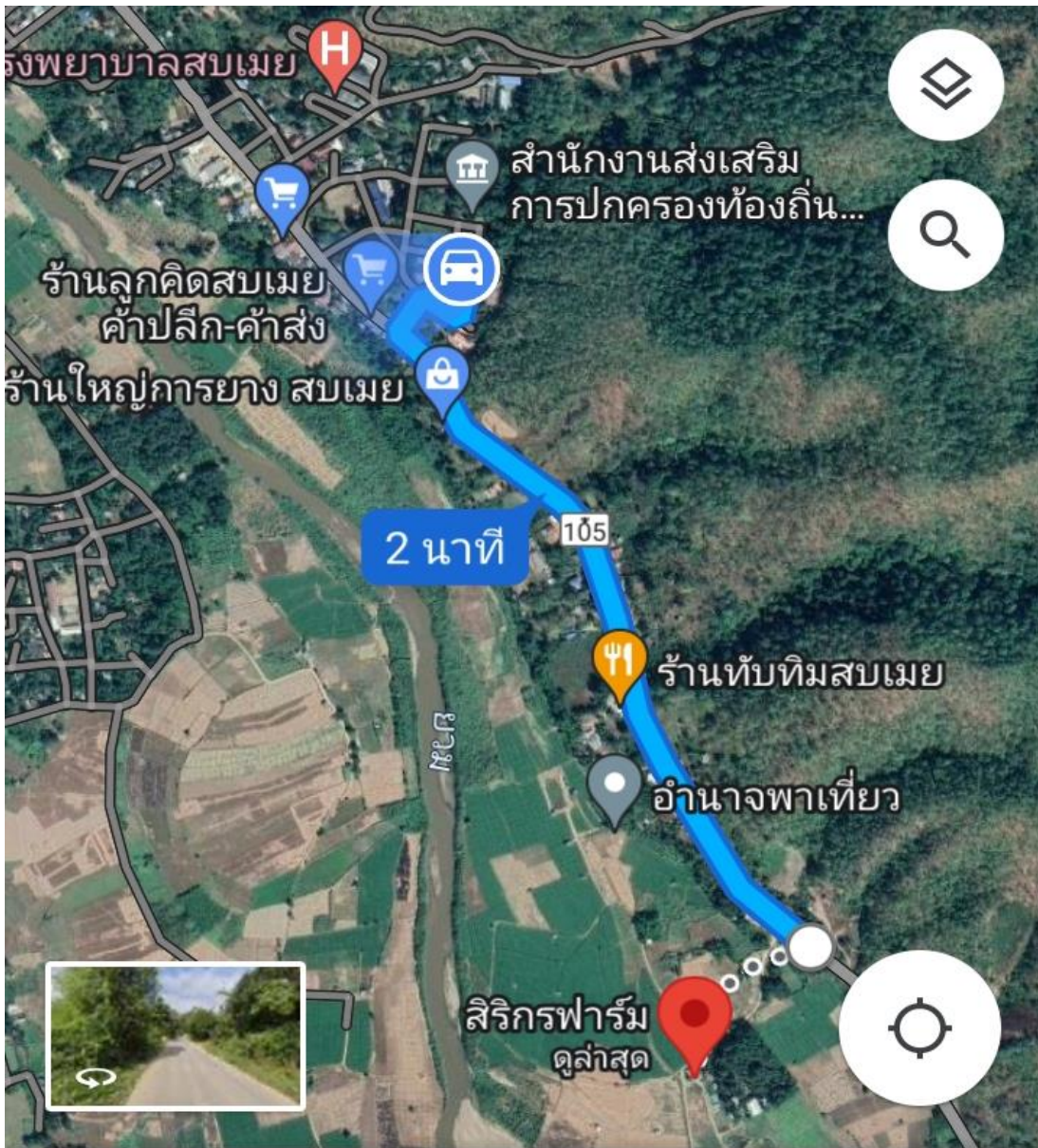
๒. การปลูกและการดูแลรักษา การใช้พืชพันธุ์ดี ที่มีคุณภาพดี ใช้อัตราที่เหมาะสม โดยเน้นการเลือกพันธุ์ ไม้ผลที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งทางศูนย์เรียนรู้ ได้ทำการทดสอบ ไม้ผลพันธุ์ดีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูก

๓. การเก็บเกี่ยวและการ จัดการหลังการเก็บเกี่ยว การนำ เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ใน การเก็บเกี่ยว และมีการแปรรูปเพื่อถนอมอาหารอีกทางหนึ่ง ที่มีคุณภาพ

๔.การใช้สารชีวภัณฑ์สมุนไพรป้องกันกำจัด แมลง และการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา โดยเน้นการ สาธิตวัสดุที่ใช้ วิธีการทำ การนำมาใช้และประโยชน์

๕.การปลูกพืชแบบไร่นาสวนผสม การจัดการพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพโดยปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่ ให้ มีผลผลิต หมุนเวียนตลอด เพื่อลดผลกระทบจากโรค แมลงระบาดและผลกระทบจากราคาผลผลิตตกต่ำ

ภาพที่ ๒๕ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย
อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑๔ ศูนย์

ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	๑	แม่สวด		
๒	แปลงใหญ่ พริกกะเหรียง	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๗	สบเมย	นายเหมาะเจ แซ่ศิริ	๐๙๓-๒๖๒๙๗๐๐
๓	เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน	๕	สบเมย	นายทวี พิสมัย	๐๖๑-๓๐๓๙๒๘๓
๔	เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๕	สบเมย	นายเสมอ พิสมัย	๐๘๓-๒๒๖๑๔๔๓ ๐๖๓-๑๓๔๑๗๔๗
๕	ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	๗	ป่าโปง	นายอรุณ ชมาจิตรสุริยา	๐๙๒-๔๐๖๙๒๓๖
๖	เกษตรทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง/ เกษตรทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	๒	แม่คะตวน	นางอำนวยพร ทะนันชัย	๐๘๙-๕๕๙๓๑๖๐
๗	ศตปช. บ้านแม่เกาะ	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศตปช.)	๓	แม่คะตวน	นายทอง ต้าวพรหม	๐๙๒-๙๓๒๓๘๑๔
๘	เกษตรทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๘	แม่สวด	นายคำน้อย สุขสมบูรณ์	๐๖๔-๐๖๔๕๓๘๓
๙	ศูนย์เรียนรู้แปลงใหญ่ กาแฟ	กาแฟ	๑	สบเมย	นายวินัย โกพอ	๐๘๖-๑๘๑๓๗๖๖
๑๐	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตรทฤษฎี ใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑๐	แม่สามแลบ	นายเสมอ พิสมัย	
๑๑	ศูนย์เรียนรู้ปศุสัตว์ และเกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๑	แม่สวด	นายสิรภาส ทองพันธ์	๐๘๖-๑๘๑๓๗๖๖
๑๒	เกษตรทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๒	สบเมย	นายเมืองกล ปินตา	๐๘๒-๐๔๐๓๕๘๗
๑๓	เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๒	แม่คะตวน	น.ส.เพ็ญเพชร กายสิทธิ์	๐๖๑-๓๔๕๐๓๘๘
๑๔	เกษตรผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน	๕	สบเมย	นายพิชรัช ไพรสุทธิ	๐๙๒-๔๒๗๖๔๘๕
๑๕	เกษตรทฤษฎีใหม่	เกษตรทฤษฎีใหม่	๕	แม่คะตวน	น.ส.สุภาพร มนวิมินชัย	๐๘๖๔๓๒๘๖๔

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ.๒๕๖๘

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

อำเภอสบเมย มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๙ กลุ่ม ได้แก่

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่	ตำบล	ชื่อกุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ประธาน	เบอร์โทรศัพท์ประธาน
๑	แม่สามแลบ	บุก ปู่คำ-ห้วยแห้ง	บุก	๓๒	๒๘๕	นายชาติชาย ชีโน	๐๙๖๗๐๖๐๗๖๖
๒	สบเมย ม.๑	กาแฟ	กาแฟ	๔๐	๑๓๗.๕	นายวินัย โกพอ	๐๖๔๓๐๗๔๓๔๒
๓	สบเมย ม.๗	พริก	พริก	๔๐	๙๒	นายกาลอย มรกตฉาย	
๔	ป่าโปง ม.๗	กาแฟ	กาแฟ	๓๒	๑๓๓.๒๕	นายเจริญ หยกนิติพรลาภ	๐๙๘๑๒๔๘๑๑๗
๕	สบเมย ม.๙	กาแฟ	กาแฟ	๓๕	๑๑๔	นายอุดม สติอุส่าห์	๐๘๐๒๓๙๑๔๘๗
๖	สบเมย ม.๙	ถั่วเหลือง	ถั่วเหลือง	๕๐	๔๒๖	นายวรยศ กิจจารุพงศ์	๐๖๑๓๓๒๔๖๒๘
๗	สบเมย ม.๑๐	บุก	บุก	๓๔	๒๗๓	นายเสาะปือ เลิศนิติพิจารย์	๐๖๔๙๑๒๒๖๔๗
๘	สบเมย ม.๙	อะโวคาโด	อะโวคาโด	๓๔	๑๑๕	นายทรงภพ หยกสิริผลลาภ	๐๘๘๒๗๘๐๖๔๕
๙	สบเมย ม.๑๑	กาแฟ	กาแฟ	๔๐	๕๕	นายสมหมาย ดาวเด่นงาม	

ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ.๒๕๖๘

แผนการผลิตรายกลุ่มของแปลงใหญ่อะโวคาโด

ที่อยู่ บ้านห้วยน้ำใส ม.๙ ต.สบเมย อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน

กิจกรรม...เพิ่มผลผลิต

- เป้าหมายการดำเนินงานลดต้นทุนการผลิต จาก ๓,๐๐๐ บาท/ต่อไร่ เป็น ๒,๕๐๐ บาท (๑๖.๖%)
- เป้าหมายผลผลิต เพิ่มผลผลิต จาก ๘๐๐ กก./ไร่ เป็น ๑,๐๐๐ กก./ไร่ (๒๐ %)
- เป้าหมายรายได้ ๓๐,๐๐๐ บาท/ไร่
- ประมาณการระบาย ๓,๐๐๐ บาท/ไร่

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

๑. ผลผลิตต้องมีคุณภาพ และการแปรรูป
๒. สร้างแบรนด์และหาช่องทางด้านตลาด

ตารางที่ ๒๗ แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่อะโวคาโด อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กิจกรรม	เดือน												ประมาณการระบาย	ประมาณการรายได้	
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.			
ดูแลบำรุงรักษาต้นอะโวคาโด		/	/	/	/									-	-
เก็บเกี่ยวผลผลิต							/	/	/	/	/			-	-

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า..ข้าว..

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[ ] น้ำฝน [ ] ชลประทาน [ ] บ่อน้ำบาดาล [ ] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

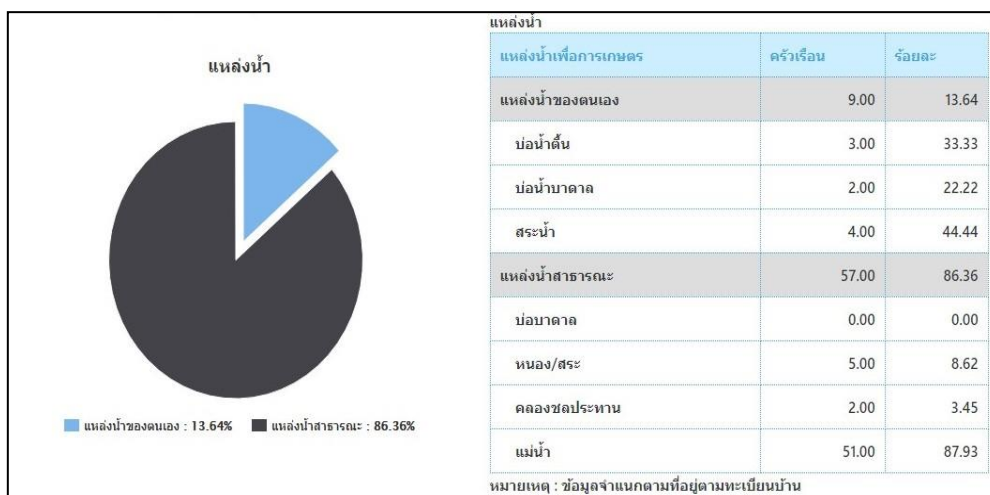
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

อำเภอสบเมย เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๘๐% ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำใต้ดิน บ่อน้ำบาดาลอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งสิ้น ๒๕ บ่อ แยกราย

ตำบลได้ดังนี้

ตำบลแม่คะตวน	จำนวน ๑๙ บ่อ
ตำบลกองก่อ	จำนวน ๑ บ่อ
ตำบลแม่สวด	จำนวน ๒ บ่อ
ตำบลสบเมย	จำนวน ๓ บ่อ

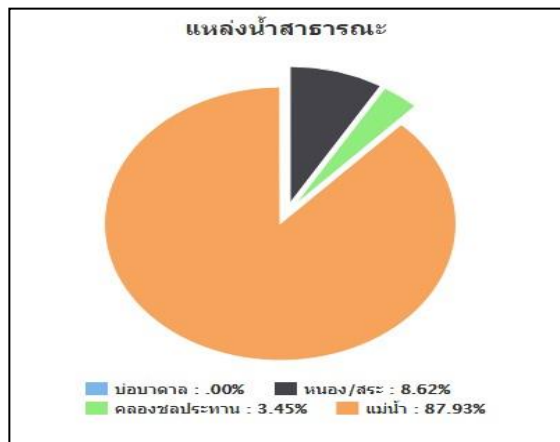

ภาพที่ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ.๒๕๖๘)

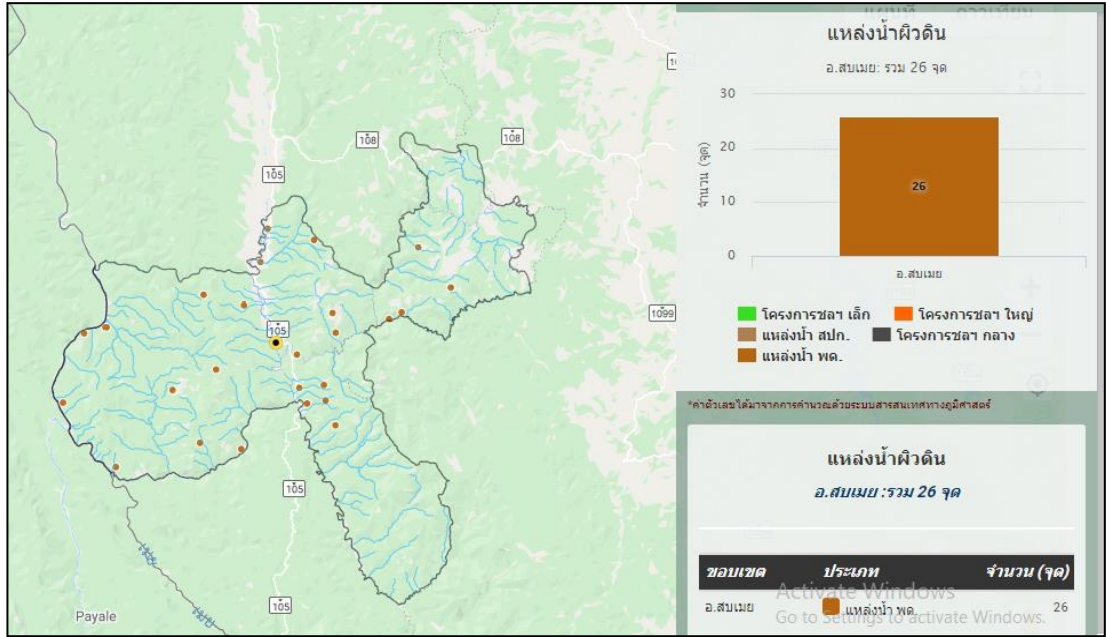

ภาพที่ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ที่มา : ระบบ Agri- map กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ ๒๕๖๘)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดินจะได้รับการเติมจากฝน อำเภอสบเมย มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๒๖ แห่ง โครงการชลประทานขนาดเล็ก จำนวน ....๐... แห่ง โครงการชลประทานขนาดกลาง จำนวน ....๐... แห่ง โครงการชลประทานใหญ่ จำนวน ...๐... แห่ง และ แหล่งน้ำจากสำนักงานปฎิรูปที่ดิน จำนวน ...๐... แห่ง

ภาพที่ แสดงแหล่งน้ำสาธารณะอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ ๒๕๖๘)

ภาพที่ แสดงแหล่งน้ำผดในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา : ระบบ Agri- map กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ ๒๕๖๘)

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

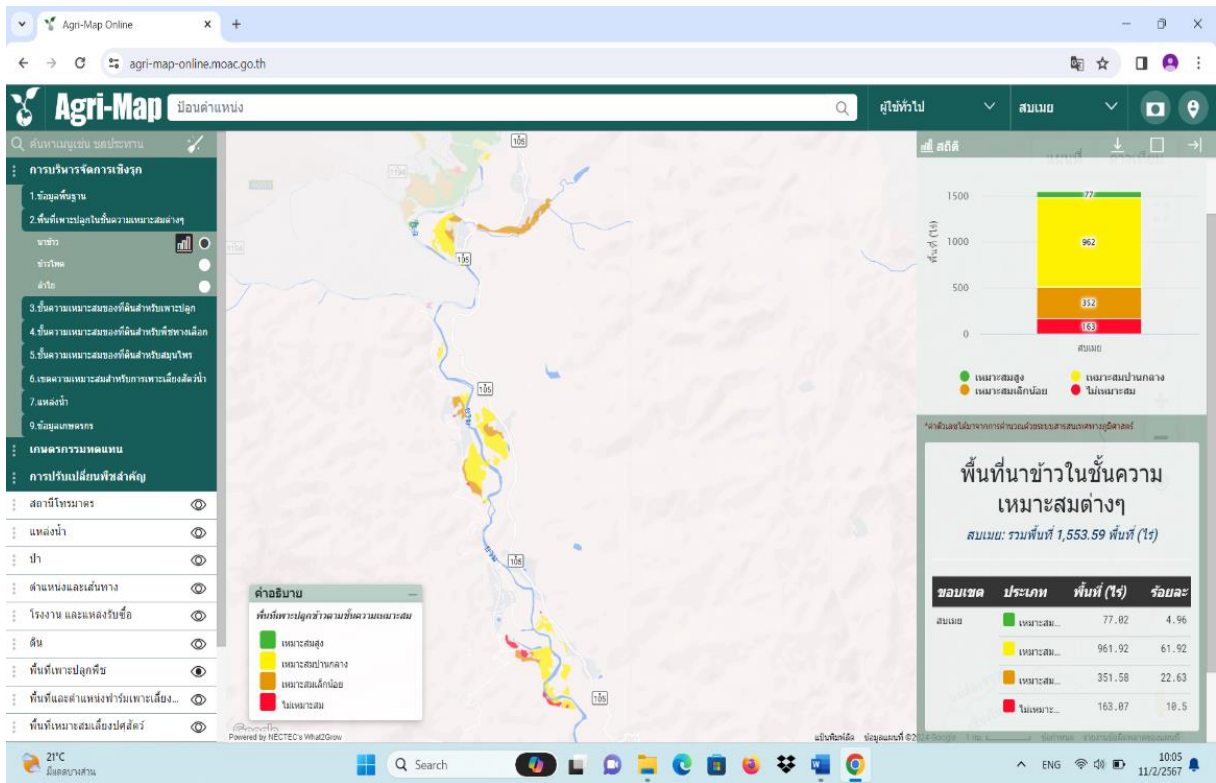
๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอสบเมย มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวทั้งหมด จำนวน ๓,๗๔๒ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๑๑๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๖ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๒,๕๒๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๓๙ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๖๕๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕๐ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๔๕๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๓

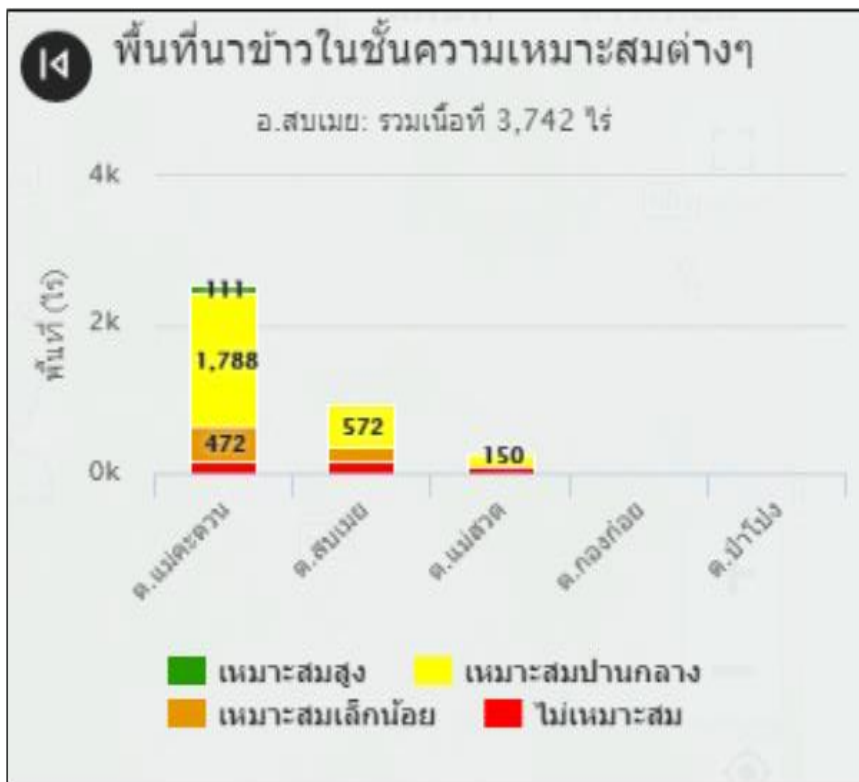
ตารางที่ ๒๘ แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ๓,๗๔๒ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอสบเมย	๑๑๑.๐๒	๒๕๒๒.๙๒	๖๕๕.๕๘	๔๕๔.๐๗	๓,๗๔๒.๕๒

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๖ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอแม่สบบเมย (ที่มา : ระบบ Agri- map กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๒๗ แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว อำเภอแม่สบบเมย (ที่มา : ระบบ Agri- map กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ ๒๕๖๘)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว

อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ข้าวจำนวน ๔๐๑๖๓ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบล แม่สวด จำนวน ๗๖๘๗ ไร่ รองลงมาคือตำบลกองก้อย จำนวน ๗๔๙๓ ไร่ และตำบลตำบลป่าโป่ง จำนวน ๖,๙๗๖ ไร่ ตำบลแม่สามแลบ จำนวน ๖,๘๙๓ ไร่ ตำบลสบเมย จำนวน ๖,๓๒๐ ไร่ และตำบลแม่คะตวน จำนวน ๔,๘๑๑ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๙ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
สบเมย	๒,๕๐๗	๙,๘๐๖	๙,๘๐๖	๔,๙๐๓	๐.๕
แม่คะตวน	๓,๐๗๕	๘,๐๗๓	๘,๐๗๓	๔,๘๔๓.๘	๐.๖
กองก้อย	๒,๖๔๙	๙,๐๑๗	๙,๐๑๗	๔,๕๐๘.๕	๐.๕
แม่สวด	๓,๕๒๖	๑๐,๘๐๐	๑๐,๘๐๐	๖,๔๘๐	๐.๖
ป่าโป่ง	๑๗๙๕	๙,๐๐๐	๙,๐๐๐	๔,๕๐๐	๐.๕
แม่สามแลบ	๓,๗๖๙	๑๐๙๕๐	๑๐,๙๕๐	๕,๔๗๕	๐.๕
รวม	๑๗,๓๑๖	๕๗,๖๔๘	๕๗,๖๔๘	๓๐,๗๑๐.๓	

(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอสบเมย

(ที่มา : ทะเบียนเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. ๒๕๖๘)

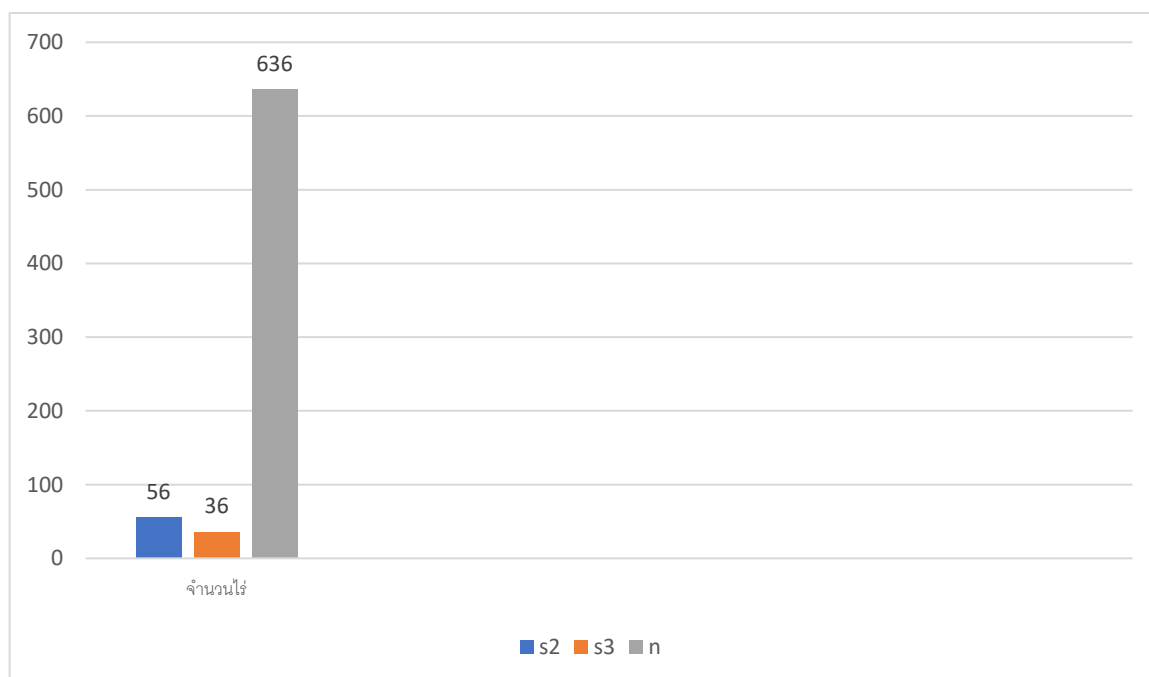
๓) พื้นที่ปลูกข้าวโพด ตามระดับชั้นความเหมาะสม

อำเภอสบเมย มีพื้นที่ปลูกข้าวโพด ตามระดับชั้นความเหมาะสม จำนวน ๙๒๘ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๕๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๓ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๓๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๗ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๘๓๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐๘

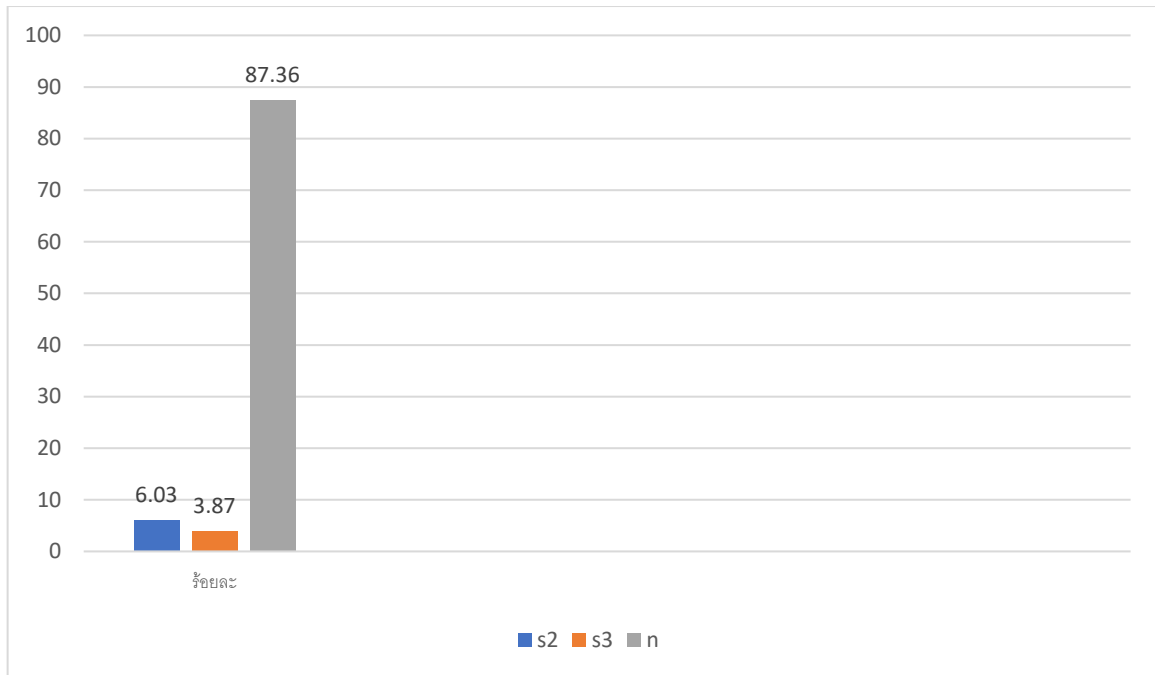
ตารางที่ ๓๐ แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพด ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวโพด ๙๒๘ (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S1)	เหมาะสมปานกลาง (S2)	เหมาะสมน้อย (S3)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอสบเมย	-	๕๖	๓๖	๘๓๖	๙๒๘

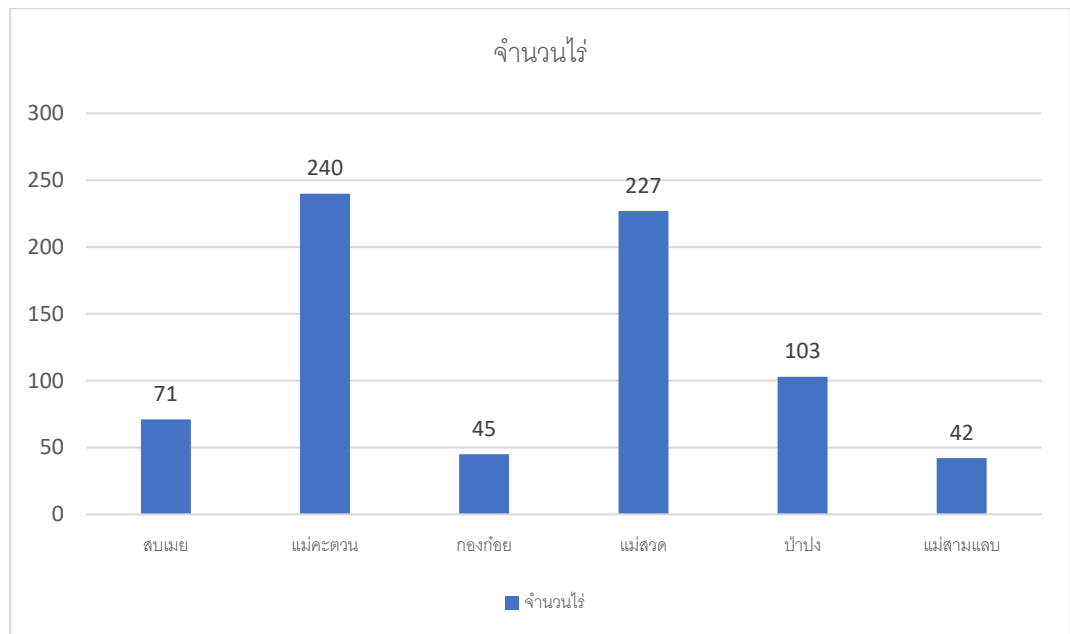
ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๒๙ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวโพด ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสบเมย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๓๐ แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าวโพด ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสบเมย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๓๑ แสดงปริมาณการปลูกข้าวโพด อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

- (๑) การใช้พันธุ์ดี ใช้พันธุ์มาตรฐานของบริษัทที่ได้มาตรฐาน
- (๒) การเตรียมดิน ทำการไถพรวนโดยรถไถนา
- (๓) การปลูกใช้เครื่องหยอดเมล็ด
- (๔) ระบบการให้น้ำ ให้น้ำโดยน้ำฝน
- (๕) การดูแลรักษา มีการใช้สารเคมี
- (๖) การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยเคมี
- (๗) การเก็บเกี่ยว ใช้แรงงานคน
- (๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เผา และนำไปเป็นอาหารสัตว์
- (๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ใช้สารเคมี

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอสบเมย มีการปลูกข้าวและข้าวโพด ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
ข้าว						←	→					▽	
							△				←	→	
ข้าวโพด							←	→			▽		
							△					←	→

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๓๒ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวโพดในอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๕) ต้นทุนการผลิต

อำเภอสบเมย มีต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๑ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๘ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

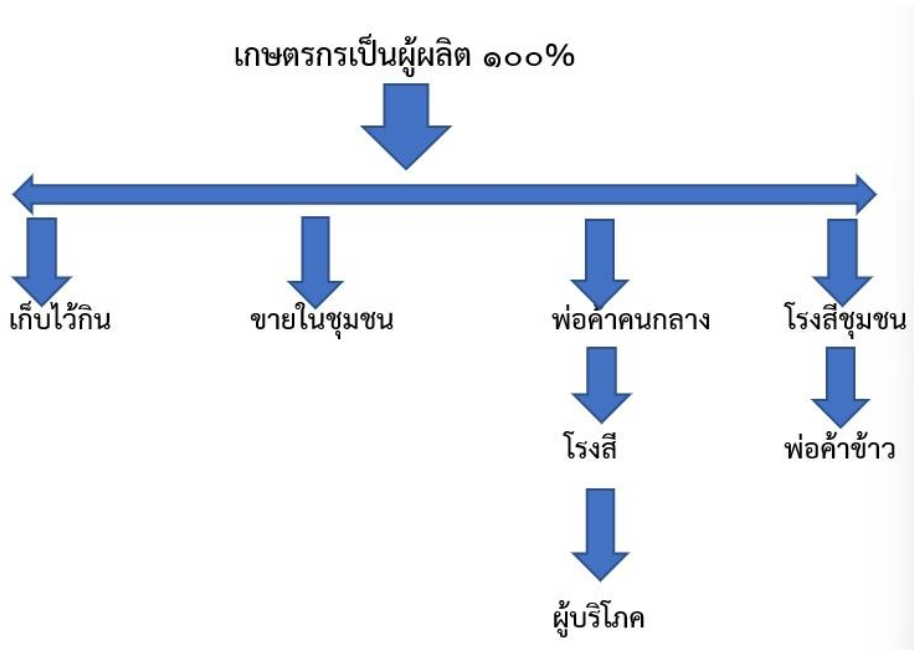
รายการ (ตัวอย่าง)	ในเขตชลประทาน		นอกเขตชลประทาน		หมายเหตุ
	กรณีเช่าที่	กรณีไม่เช่าที่	ข้าวไร่	ข้าวนา	
ไถพรวน	๖๐๐	๖๐๐	-	๔๐๐	ต้นทุนการผลิตมีความแตกต่างกันสูงขึ้นอยู่กับ วัฒนธรรมการปลูกข้าวของแต่ละชุมชนบาง ชุมชนไม่มีการจ้างแรงงาน แต่เปลี่ยนกันใน ลักษณะการลงแขกเกี่ยวข้าว
เมล็ดพันธุ์	๓๒๐	๓๒๐	๑๕๐	๑๕๐	
แรงงาน	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๔๐๐	๔๐๐	
ปุ๋ย	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๖๐๐	๖๐๐	
สารเคมีทางการเกษตร	๕๐๐	๕๐๐	-	๕๐๐	
ค่าแรงการเก็บเกี่ยว	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๕๐๐	๕๐๐	
ค่าจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	๓๐๐	๓๐๐			
ค่าขนส่ง	๒๐๐	๒๐๐	๓๐๐	๓๐๐	
ค่าเช่าที่ดิน	๑,๐๐๐				
รวม	๖,๑๒๐	๕,๑๒๐	๑,๙๕๐	๒,๘๕๐	

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (สถานการณ์การตลาดของอำเภอ)

เนื่องจากอำเภอสบเมยมีพื้นที่ติดชายแดนจึงมีการค้าขายหลากหลาย

๑) วิธีการตลาด (เป็นวิถีตลาดที่เกิดขึ้นในอำเภอ)

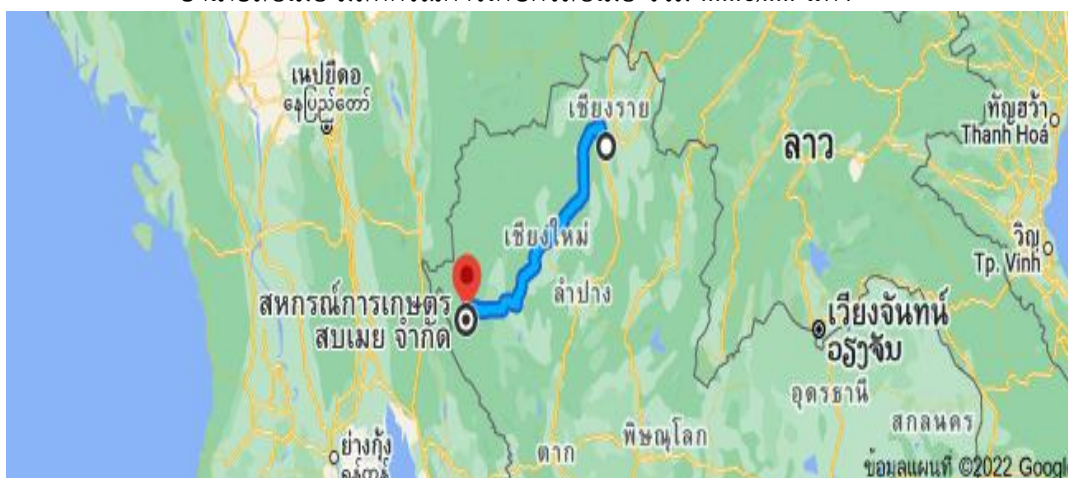

ภาพที่ ๓๓ แสดงวิธีการตลาดข้าว อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอสบเมย มีสหกรณ์การเกษตรสบเมย รวม .....๑..... แห่ง

ภาพที่ ๓๔ แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอสบเมย

(ที่มา :สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

ตารางที่ ๓๒ แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตเกษตรผสมผสาน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่	ชื่อ - สกุล	หมู่	ตำบล	อำเภอ	ปีที่เริ่ม	สาขา
๑	นายสิริภาส ทองพันธ์	๑	แม่สวด	สบเมย	๒๕๖๔	ปศุสัตว์
๒	นายจรูญ บุญเนตร	๕	แม่คะตวน	สบเมย	๒๕๖๑	พืชผัก
๓	นายชาติชาย ชีโน	๑๐	แม่สามแลบ	สบเมย	๒๕๖๑	ไม้ผล

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอสบเมย, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) องค์กรเกษตรกร

สหกรณ์การเกษตรสบเมย รวม .....๑..... แห่ง

๒.การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๓ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ข้าว อำเภอสบเมย

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	๑.เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูง ๒.ปลูกแบบข้าวไร่ ซึ่งอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ๓.มีความหลากหลายทางพันธุกรรม มีความทนทานต่อศัตรูพืชและสภาพอากาศแปรปรวน	๑.ข้าวจะถูกรวบรวมโดยพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น ๒.การสีและแปรรูป มักใช้โรงสีขนาดเล็กในชุมชน	๑.การขายผ่านพ่อค้าคนกลาง. ๒.ไม่มีศูนย์กระจายสินค้าหรือตลาดกลางในพื้นที่ การขนส่งใช้เวลานาน ๓.ตลาดเฉพาะกลุ่ม ข้าวบนดอยถูกวางตำแหน่งเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ และสินค้าออร์แกนิก.
	ปัญหา Pain point	๑.ปัญหาการปนพันธุ์ และการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์คุณภาพในบางชุมชน ๒.พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่มีความลาดชันสูง เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของหน้าดิน และมีการหมุนเวียนพื้นที่ปลูกทุก ๔-๕ ปี เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน ๓.มีความเสี่ยงจากภัยแล้งในพื้นที่นอกเขตชลประทาน	๑.โรงสีขนาดเล็กในชุมชนยังขาดมาตรฐานการรับรอง ทำให้เป็นข้อจำกัดในการขยายตลาด. ๒.การขนส่งจากพื้นที่สูงไปยังจุดรวบรวมมีต้นทุนสูง เนื่องจากเส้นทางที่ยากลำบาก เกษตรกรแบกรับต้นทุนการขนส่ง	๑.ตลาดเฉพาะกลุ่ม ข้าวดอยถูกผลักดันให้เป็นสินค้าที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง และเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยมีกระจายสินค้าผ่านช่องทางร้านค้า โครงการหลวง หรือ ซูเปอร์มาร์เก็ตที่เน้นสินค้าสุขภาพ ๒.โครงสร้างพื้นฐานด้านการตลาดไม่เพียงพอ ทำให้ต้องพึ่งพิงพ่อค้าภายนอก
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	๑.ส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพจากกรมการข้าว ๒.ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยการไถกลบตอซังฟางข้าวในพื้นที่ เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน ๓.ส่งเสริมให้มีการปลูกพืชอื่นที่ใช้น้ำน้อย เช่น ถั่วเหลือง หรือพืชยืนต้นในพื้นที่สูง เช่น อโวคาโด กาแฟ	๑.การสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการสร้างแบรนด์ เพื่อยกระดับเป็นสินค้าพรีเมียมหรือสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ๒.การใช้ GIS ช่วยในการวางแผนเส้นทาง (Routing) สามารถลดต้นทุนเชื้อเพลิงได้ถึง ๑๐.๕๔% ๓.ส่งเสริมการรวมกลุ่มในลักษณะวิสาหกิจชุมชนเพื่อแปรรูปข้าว และสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	๑.เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย เช่น การขายผ่านร้านค้าชุมชน ตลาดเกษตรกร และโครงการหลวง ทางออนไลน์ การขายตรงจากชาวนาสู่ผู้บริโภคผ่านโซเชียลมีเดียเพื่อลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง. ๒.การเพิ่มคุณค่าเชิงพื้นที่ โดยการใช้ตราสัญลักษณ์รับรองทางภูมิศาสตร์ (GI) หรือมาตรฐานอินทรีย์ช่วยสร้างความแตกต่าง

	สถานการณ์ปัจจุบัน	<p>๑.เกษตรกรส่วนใหญ่ อายุ ๕๕ ปีขึ้นไป ทำนาแปลงเล็ก เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ขาดทักษะการจัดการสมัยใหม่ ผลิตเพื่อทานในครัวเรือน ปัจจัยการผลิตในพื้นที่</p> <p>๒.เกษตรกรเป็นผู้รักษาพันธุ์กรรมข้าวพื้นเมืองและผู้ผลิตหลัก</p> <p>๓.เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน เป็นหลัก และขายส่วนเกินเพื่อเป็นรายได้เสริม มีความผูกพันกับวิถีวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ (เช่น พิธีกรรมเรียกขวัญข้าว)</p>	<p>๒.พ่อค้าคนกลาง ทำหน้าที่รวบรวมข้าวจากดอยลงสู่พื้นราบ มีบทบาทสูงในการกำหนดราคาซื้อขายตามคุณภาพและค่าขนส่ง</p>	<p>๑.ขาดการรวมกลุ่มเพื่อทำการตลาดรวมในนามพื้นที่</p>
มิติคน	ปัญหา Pain point	<p>๑.ขาดอำนาจต่อรองราคา เนื่องจากอยู่นอกเขตชลประทาน</p> <p>๒.เข้าถึงข้อมูลตลาดได้น้อย มักเผชิญกับภาวะหนี้สินหรือการขาดแคลนแรงงานคนรุ่นใหม่</p>	<p>๑.อำนาจการต่อรองต่ำ ถูกกำหนดราคาโดยพ่อค้าคนกลาง</p> <p>แปรรูปเอง (สีข้าว/บรรจุถุง) ช่วยเพิ่มอำนาจต่อรอง</p>	<p>๑.ผู้ซื้อมองข้าวดอยเป็นสินค้าพรีเมียม ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชาติพันธุ์และเกษตรอินทรีย์</p> <p>๒.ผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม กลุ่มคนรักสุขภาพที่ต้องการข้าวโภชนาการสูง และกลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการสนับสนุนการรักษาป่าต้นน้ำและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเขา</p>
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	<p>๑.ส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ เน้นการปรับเปลี่ยนสู่เกษตรอัจฉริยะ โดยนำเทคโนโลยีโดรน มาใช้จัดการฟาร์ม ลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพ</p> <p>๒.ยกระดับเป็นผู้ประกอบการเกษตรยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นพัฒนาทักษะดิจิทัล การตลาดออนไลน์ และการสร้างเครือข่ายเพื่อให้แข่งขันได้ยั่งยืน</p>	<p>๑.ส่งเสริมการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์กลุ่มเกษตรกรที่รวมตัวกันเพื่อ๒.หน่วยงานรัฐ เช่น กรมการค้าข้าว โครงการหลวง ทำหน้าที่เป็น "พี่เลี้ยง" ในการคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีศักยภาพทางการค้า และเป็นตัวกลางเชื่อมโยงการตลาดที่ยุติธรรม</p>	<p>๑.ทำให้ผู้ซื้อรู้สึกว่าเป็น "ผู้สนับสนุนวิถีชีวิตบนดอย" ผ่านระบบการสมัครสมาชิก หรือการอุปถัมภ์นาข้าว</p> <p>๒.ให้ความรู้ผู้ซื้อถึงความยากลำบากและคุณค่าของการปลูกข้าวบนพื้นที่สูง เพื่อให้ยอมรับราคาที่สูงขึ้นได้อย่างเต็มใจ</p>

มิติสินค้า	สถานการณ์ ปัจจุบัน	๑.เมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้คุณภาพ มีพันธุ์ปน ๒.ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เนื่องจากดินเสื่อมโทรมและต้นทุนปุ๋ยเคมีสูง	๑.เกษตรกรนิยมขายข้าวสด ทำให้ถูกหักน้ำหนักสูง เกิดการสูญเสียขณะขนย้าย	สินค้าสุดท้าย คือ ข้าวสารบรรจุกระสอบ ขาดบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ ไม่มีการสร้างแบรนด์ในพื้นที่ และไม่สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้
	ปัญหา Pain point	๑.ต้นทุนสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ทำให้กำไรน้อย ๒.ความชื้นและการเก็บเกี่ยว: ปัญหาสำคัญ คือ การตากข้าวไม่แห้งสนิทเนื่องจากสภาพอากาศบนดอยมีความชื้นสูง ส่งผลต่อคุณภาพเมล็ดที่อาจเกิดเชื้อราหรือหักงายเมื่อนำไปสี	๑.สูญเสียรายได้จากการถูกหักความชื้น เพราะขาดเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว	ไม่มีการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้แข่งขันด้วยราคาเพียงอย่างเดียว
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	๑.การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์พื้นเมืองที่มีอัตลักษณ์ชัดเจน ข้อมูลจาก กรมการข้าว ระบุว่าการใช้เมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ ช่วยเพิ่มผลผลิตได้ ๑๐-๑๕% คุณภาพจากสภาพแวดล้อม สินค้าถูกหล่อหลอมด้วยอุณหภูมิที่หนาวเย็นและแร่ธาตุในดินป่า ทำให้ข้าวมีรสสัมผัสที่แตกต่างจากข้าวนาลุ่ม	๑.กระบวนการสีข้าว ควรคัดกรองสิ่งเจือปนและเมล็ดหัก ออก ช่วยให้สินค้ามีราคาเพิ่มขึ้นการรักษา ๒.คุณค่าทางโภชนาการ ข้าวดอยควรแปรรูปเป็นข้าวกล้อง หรือ ข้าวซ้อมมือ เพื่อรักษาจมูกข้าวและเยื่อหุ้มเมล็ดที่มีสารอาหารสูง ซึ่งเป็นจุดขายหลัก ๓.บรรจุภัณฑ์ เปลี่ยนมาใช้ถุงสุญญากาศ เพื่อช่วยยืดอายุสินค้า ให้ได้นาน ๑-๒ ปี และยังช่วยป้องกันมอดและรักษาความหอมของข้าวไว้ ได้ดีกว่าถุงพลาสติกทั่วไป	๑.การสร้างเรื่องราว ด้วยการระบุที่มา เช่น ข้าวจากกลุ่มชาติพันธุ์กาเกอญอ เพื่อเชื่อมโยงคุณค่าทางจิตใจกับผู้ซื้อ ๒.ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม การแปรรูปข้าวดอยไปสู่สินค้าประเภทอื่น เช่น: Functional Food: ข้าวพร้อมทาน สำหรับผู้รักสุขภาพ ๓.ช่องทางการจัดจำหน่ายเชิงรุก มีการกระจายสินค้าผ่าน ร้านค้าโครงการหลวงที่มีการคัดกรองมาตรฐาน สินค้าอย่างเข้มงวด ทำให้สินค้าเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๔ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง
๒. ชื่อแผนงาน	
๓. แนวทางการพัฒนา	
๔. หลักการและเหตุผล	สร้างความเข้าใจให้กับผู้ปฏิบัติงานและวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญและเป้าหมายของการพัฒนา วิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑ เพื่อสร้างความเข้าใจการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ ๒ เพื่อสนับสนุนกลไกการทำงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓ เพื่อค้นหาและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ๔ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปสินค้าเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ๕ เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนขึ้นตอน
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	ระบุตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายจากการดำเนินโครงการ โดยต้องสามารถวัดความสำเร็จของการดำเนินโครงการได้
๗. พื้นที่เป้าหมาย	ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนละ ๒ คน จำนวน ๕๔ ราย
๘. กิจกรรมหลัก	๑) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ๑.๑) ประเมินศักยภาพและจัดทำแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรสู่ Smart Group จำนวน ๕๔ ราย ๑.๒) ดำเนินการจัดทำเวทีถ่ายทอดความรู้การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) จำนวน ๕๔ ราย
๙. หน่วยงานดำเนินการ	กรมส่งเสริมการเกษตร
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	
๑๑. งบประมาณ	
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมเวทีเรียนรู้การจัดทำแผนพัฒนาและเพิ่มทักษะการบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน ๒ วิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาด้านการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูป ๓ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ๔ ได้วิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด เขต และประเทศ
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการพัฒนากิจการได้ ๒ วิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบทางการเกษตรให้เป็น สินค้าเกษตรแปรรูปได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐ ๓ มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินการวิสาหกิจ ชุมชน ร้อยละ ๕๐ ของแหล่งที่เข้าร่วมโครงการ

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นเพื่อลดการเผาตอซังข้าวในพื้นที่
๒. ชื่อแผนงาน	
๓. แนวทางการพัฒนา	
๔. หลักการและเหตุผล	เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ของอำเภอสบเมยอยู่ในพื้นที่ป่าไม้เป็นส่วนใหญ่ มีการแผ้วป่าเพื่อปลูกข้าวและปลูกพืชเชิงเดี่ยว มีการตัดไม้ทำลายป่าจนไม่เหลือไม้ยืนต้นในพื้นที่ทำกินอีกทั้งยังเผาตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยวทำให้เกิดมลพิษมากมายตามมา การเผาตอซังข้าวส่งผลให้ระบบนิเวศถูกทำลาย ป่าไม้ถูกทำลายส่งผลทำให้แหล่งต้นน้ำถูกทำลายน้ำที่จะบริโภคไม่เพียงพอต่อประชากรในพื้นที่
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อลดพื้นที่การเผาตอซังข้าวในหมู่บ้านชาวเขา ๒. ลดพื้นที่การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ๓. ลดวงจรโรคและแมลงบางสายพันธุ์ ๔. เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	ระบุตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายจากการดำเนินโครงการ โดยต้องสามารถวัดความสำเร็จของการดำเนินโครงการได้
๗. พื้นที่เป้าหมาย	๑. ปี ๒๕๖๙ บ้านห้วยน้ำใส ตำบลสบเมย เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๒. ปี ๒๕๗๐ บ้านกล่อเฮิล ตำบลแม่สามแลบ เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๓. ปี ๒๕๗๑ ตำบลกองก่อ เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๔. ปี ๒๕๗๒ ตำบลแม่สวด เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๕. ปี ๒๕๗๓ ตำบลป่าโป่ง เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย
๘. กิจกรรมหลัก	๑. จัดอบรมให้ความรู้เรื่องไม้ผล ๒. จัดทำแปลงส่งเสริมการผลิตไม้ผลไม้ยืนต้น ๓. บันทึกกิจกรรมแปลงของเกษตรกรผู้ปลูกไม้ผล รายบุคคล
๙. หน่วยงานดำเนินการ	กรมส่งเสริมการเกษตร
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑. ปี ๒๕๖๙ บ้านห้วยน้ำใส ตำบลสบเมย เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๒. ปี ๒๕๗๐ บ้านกล่อเฮิล ตำบลแม่สามแลบ เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๓. ปี ๒๕๗๑ ตำบลกองก่อ เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๔. ปี ๒๕๗๒ ตำบลแม่สวด เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๕. ปี ๒๕๗๓ ตำบลป่าโป่ง เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย
๑๑. งบประมาณ	
๑๒. ผลผลิต (Output)	
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกรได้รับความรู้ การปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นและการดูแลรักษา ๒. ลดต้นทุนในการผลิต ๓. มีรายได้แบบยั่งยืนรวมถึงการได้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น ๔. ลดความเสียหายของผลผลิตจากโรคและแมลง

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการการผลิตกระเทียมคุณภาพ
๒. ชื่อแผนงาน	
๓. แนวทางการพัฒนา	
๔. หลักการและเหตุผล	เนื่องจากพื้นที่อำเภอสบเมยมี ๒ ตำบลที่เหมาะสมสำหรับการปลูกกระเทียมซึ่งอยู่บริเวณริมแม่น้ำยมทั้ง ๒ ฝั่ง ได้แก่ตำบลแม่คะตวนและตำบลแม่สวด เกษตรกรปลูกกระเทียมเพื่อขายมาช้านานแล้วแต่ในด้านคุณภาพกระเทียมของอำเภอสบเมยมักนิยมขายกระเทียมสดไม่นิยมเก็บไว้ เพราะเก็บไว้ได้ไม่นานจึงเป็นข้อด้อยของการผลิตกระเทียมของอำเภอสบเมย มักจะถูกพ่อค้าคนกลางกดราคาอยู่เสมอ
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อลดการใช้สารเคมีเป็นการลดต้นทุนในการปลูกกระเทียม ๒. เพื่อเป็นแหล่งผลิตกระเทียมที่มีคุณภาพ ๓. เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ชายะสัน
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	ระบุตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายจากการดำเนินโครงการ โดยต้องสามารถวัดความสำเร็จของการดำเนินโครงการได้
๗. พื้นที่เป้าหมาย	๑. ปี ๒๕๖๙ บ้านแม่สวด ตำบลแม่สวด เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๒. ปี ๒๕๗๐ บ้านผาผ่า/บ้านแม่เกาะ/แม่มุด ตำบลแม่คะตวน เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย
๘. กิจกรรมหลัก	๑. จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการปลูกกระเทียม ๒. จัดอบรมให้ความรู้เรื่อง GAP ๓. บันทึกกิจกรรมแปลงของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมรายบุคคล
๙. หน่วยงานดำเนินการ	กรมส่งเสริมการเกษตร
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑. ปี ๒๕๖๙ บ้านแม่สวด ตำบลแม่สวด เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๒. ปี ๒๕๗๐ บ้านผาผ่า/บ้านแม่เกาะ/แม่มุด ตำบลแม่คะตวน เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย
๑๑. งบประมาณ	
๑๒. ผลผลิต (Output)	
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เกษตรกรได้รับความรู้ การปลูกกระเทียมและการดูแลรักษา ๒. ลดต้นทุนในการผลิต ได้กระเทียมที่มีคุณภาพ ๓. ลดความเสียหายของผลผลิตจากโรคและแมลง

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มมูลค่าจากเศษวัสดุฟางข้าว (การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า)
๒. ชื่อแผนงาน	
๓. แนวทางการพัฒนา	
๔. หลักการและเหตุผล	เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ของอำเภอสบเมยอยู่ในพื้นที่ป่าไม้เป็นส่วนใหญ่ มีการแผ้วป่าเพื่อปลูกข้าวและปลูกพืชเชิงเดี่ยว มีการตัดไม้ทำลายป่าจนไม่เหลือไม้ยืนต้นในพื้นที่ทำกินอีกทั้งยังเผาตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อความสะดวกในการไถเตรียมดินในการเพาะปลูกฤดูกาลต่อไปทำให้เกิดมลพิษมากมายตามมา การเผาตอซังข้าวส่งผลให้ระบบนิเวศถูกทำลาย สภาพอากาศเป็นพิษส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจของประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งสภาพอากาศยังบดบังทัศนียภาพในการเดินทางและการจราจร อาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุในท้องถนน
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑.เพื่อลดพื้นที่การเผาตอซังข้าวในหมู่บ้านชาวเขา ๒.ลดมลพิษทางอากาศ ๓.เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	ระบุตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายจากการดำเนินโครงการ โดยต้องสามารถวัดความสำเร็จของการดำเนินโครงการได้
๗. พื้นที่เป้าหมาย	๑.ปี ๒๕๖๙ ตำบลสบเมย เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๒.ปี ๒๕๗๐ ตำบลแม่สามแลบ เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๓.ปี ๒๕๗๑ ตำบลกองก้อย เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๔.ปี ๒๕๗๒ ตำบลแม่สวด เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๕.ปี ๒๕๗๓ ตำบลป่าโป่ง เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๖.ปี ๒๕๗๔ ตำบลแม่คะตวน เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย
๘. กิจกรรมหลัก	๑.จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการทำเห็ดฟางในตะกร้า ๒.จัดทำแปลงส่งเสริมการทำเห็ดฟางในตะกร้า
๙. หน่วยงานดำเนินการ	กรมส่งเสริมการเกษตร
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	๑.ปี ๒๕๖๙ ตำบลสบเมย เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๒.ปี ๒๕๗๐ ตำบลแม่สามแลบ เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๓.ปี ๒๕๗๑ ตำบลกองก้อย เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๔.ปี ๒๕๗๒ ตำบลแม่สวด เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๕.ปี ๒๕๗๓ ตำบลป่าโป่ง เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย ๖.ปี ๒๕๗๔ ตำบลแม่คะตวน เกษตรกร จำนวน ๓๐ ราย
๑๑. งบประมาณ	
๑๒. ผลผลิต (Output)	
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑.เกษตรกรได้รับความรู้ เรื่องการทำเห็ดฟางในตะกร้า ๒.ลดตอซังฟางในพื้นที่การเกษตร ๓.มีรายได้เพิ่มขึ้นเสริมสร้างอาชีพ

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๕ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง		ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ๑) ประเมินศักยภาพและจัดทำแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรสู่ Smart Group จำนวน ๕๔ ราย ๒) ดำเนินการจัดทำเวทีถ่ายทอดความรู้การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) จำนวน ๕๔ ราย	๑ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมเวทีเรียนรู้ออกแบบแผนพัฒนาและเพิ่มทักษะการบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน ๒ วิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาด้านการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูป ๓ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนหรือเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		๑. ได้วิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด เขตและประเทศ		

โครงการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นเพื่อลดการเผาตอซังข้าวในพื้นที่		<p>๑.จัดอบรมให้ความรู้เรื่องไม้ผล</p> <p>๒.จัดทำแปลงส่งเสริมการผลิตไม้ผลไม้ยืนต้น</p> <p>๓.บันทึกกิจกรรมแปลงของเกษตรกรผู้ปลูกไม้ผลรายบุคคล</p>			<p>๑.เกษตรกรได้รับความรู้การปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นและการดูแลรักษา</p> <p>๒.ลดต้นทุนในการผลิต</p> <p>๓.มีรายได้แบบยั่งยืนรวมถึงการได้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น</p> <p>๔.ลดความเสียหายของผลผลิตจากโรคและแมลง</p>		
โครงการการผลิตกระเทียมคุณภาพ		<p>๑.จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตกระเทียม</p> <p>๒.จัดอบรมให้ความรู้เรื่อง GAP</p> <p>๓.บันทึกกิจกรรมแปลงของเกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมรายบุคคล</p>	<p>๑.เกษตรกรได้รับความรู้การปลูกกระเทียมและการดูแลรักษา</p> <p>๒.ลดต้นทุนในการผลิตได้กระเทียมที่มีคุณภาพ</p> <p>๓.ลดความเสียหายของผลผลิตจากโรคและแมลง</p>				
โครงการเพิ่มมูลค่าจากเศษวัสดุฟางข้าว (การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า)		<p>๑.จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการทำเห็ดฟางในตะกร้า</p> <p>๒.จัดทำแปลงส่งเสริมการทำเห็ดฟางในตะกร้า</p>	<p>๑.เกษตรกรได้รับความรู้เรื่องการทำเห็ดฟางในตะกร้า</p> <p>๒.ลดตอซังฟางในพื้นที่การเกษตร</p> <p>๓.มีรายได้เพิ่มขึ้น</p> <p>เสริมสร้างอาชีพ</p>				

ภาคผนวก

โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง

๑. หลักการและเหตุผล

การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีขั้นตอนและกลไกการดำเนินงานที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ การรับรองสถานภาพวิสาหกิจชุมชนโดยการจดทะเบียน การส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยกรมส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทเป็นเลขานุการ คณะกรรมการ นายทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และให้การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนตามภารกิจที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันมีวิสาหกิจชุมชนจดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตรกว่า ๘๐,๐๐๐ แห่ง โดยพบว่า วิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนมีความแตกต่างกันทั้งประเภทของการประกอบกิจการ ระดับการพัฒนาของ กิจการ รวมถึงลักษณะความเป็นเจ้าของกิจการ จึงจำเป็นต้องใช้องค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งทางด้าน วิทยาศาสตร์และสังคมวิทยาในการส่งเสริมให้กิจการวิสาหกิจชุมชนพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน สามารถเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนได้ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานประสบกับปัญหาในการกำหนดแนวทางและวิธีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากการทำงานในลักษณะของสหวิทยาการ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกรมส่งเสริมการเกษตรที่มีการหมุนเวียนอัตรากำลังส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินงานด้านทะเบียนและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้ตามความเหมาะสมอาจส่งผลให้การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้

เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการดำเนินงาน จึงต้องสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปฏิบัติงานและวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญและเป้าหมายของการพัฒนา วิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ ผ่านการทำงานของวิทยากรหลัก (Core team) ทั้งในระดับเขตและระดับ จังหวัดเพื่อเป็นที่ปรึกษาให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ในการกำหนด แนวทางการพัฒนา กิจการวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยใช้กลไกการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การดำเนินงานของ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด แหล่งเรียนรู้ที่ได้จากการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านการคัดสรรการ เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าวิสาหกิจชุมชนการส่งเสริมกิจกรรมการตลาด เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชนจนสามารถเป็นพลังในการขับเคลื่อนระบบ เศรษฐกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป ภายใต้การดำเนินงานในรูปแบบของ Smart Officer Smart Group Smart Product

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อสร้างความเข้าใจการดำเนินงานส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ
- ๒.๒ เพื่อสนับสนุนกลไกการทำงานตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้สามารถขับเคลื่อน การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒.๓ เพื่อค้นหาและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และ/หรือกิจการเพื่อสังคม
- ๒.๔ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปสินค้าเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ๒.๕ เพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนขึ้นต้นด้านการแปรรูปสินค้าเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๓. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

- ปี ๒๕๖๖ ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนละ ๒ คน จำนวน ๕๔ ราย

๔. กิจกรรมและวิธีการดำเนินงาน

๔.๑) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

๔.๑.๑) ประเมินศักยภาพและจัดทำแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรสู่ Smart Group จำนวน ๕๔ ราย

๔.๑.๒) ดำเนินการจัดทำเวทีถ่ายทอดความรู้การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP) จำนวน ๕๔ ราย

๕. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม	ปริมาณงาน (ราย)	ปี ๒๕๖๗			ปี ๒๕๖๘								
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๕.๑ ประเมินศักยภาพและการจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชน													
๕.๑.๑ จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรสู่ Smart group	๕๔		↔										
๕.๑.๒ จัดเวทีถ่ายทอดความรู้การจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล (IFPP)	๕๔				↔								

๖. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

๖.๑ ผลผลิต (Output) พร้อมตัวชี้วัดผลผลิต

๖.๑.๑ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมเวทีเรียนรู้การจัดทำแผนพัฒนาและเพิ่มทักษะการบริหารจัดการ วิสาหกิจชุมชน

๖.๑.๒ วิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาด้านการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรแปรรูป

๖.๑.๓ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนหรือเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๖.๑.๔ ได้วิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด เขต และประเทศ

๖.๒ ผลลัพธ์ (Outcome) พร้อมตัวชี้วัดผลลัพธ์

๖.๒.๑ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการพัฒนากิจการไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐

๖.๒.๒ วิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบทางการเกษตรให้เป็นสินค้าเกษตรแปรรูปได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐

๖.๒.๓ มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินกรวิสาหกิจ ชุมชน ร้อยละ ๕๐ ของแหล่งที่เข้าร่วมโครงการ

ชื่อโครงการ ปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นเพื่อลดการเผาตอซังข้าวในพื้นที่

๑. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ของอำเภอสบเมยอยู่ในพื้นที่ป่าไม้เป็นส่วนใหญ่ มีการแผ้วป่าเพื่อปลูกข้าวและปลูกพืชเชิงเดี่ยว มีการตัดไม้ทำลายป่าจนไม่เหลือไม้ยืนต้นในพื้นที่ทำกินอีกทั้งยังเผาตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยวทำให้เกิดมลพิษมากมายตามมา การเผาตอซังข้าวส่งผลให้ระบบนิเวศถูกทำลาย ป่าไม้ถูกทำลายส่งผลทำให้แหล่งต้นน้ำถูกทำลายน้ำที่จะบริโภคไม่เพียงพอต่อประชากรในพื้นที่ ดังนั้นเกษตรกรจึงมีความต้องการที่จะฟื้นฟูแหล่งต้นน้ำและเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้บริเวณพื้นที่ป่า โดยการปลูกไม้ผลที่สามารถให้ทั้งร่มเงาและผลผลิตและทำให้เกษตรกรมีรายได้แบบยั่งยืน เกษตรกรต้องการ การสนับสนุนกล้าพันธุ์ไม้ผลจากกรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อนำไปปลูก เพราะไม้ผลไม้ยืนต้นปลูกแค่ครั้งเดียวให้ผลผลิตได้นานหลายปี การดูแลรักษาไม่ยุ่งยากและช่วยลดวงจรการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชได้ อีกทั้งยังสามารถฟื้นฟูความสมบูรณ์ของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเวลาเดียวกัน

๒. วัตถุประสงค์

- เพื่อลดพื้นที่การเผาตอซังข้าวในหมู่บ้านชาวเขา
- ลดพื้นที่การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้
- ลดวงจรโรคและแมลงบางสายพันธุ์
- เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน

๓. เป้าหมาย

- เกษตรกรตำบลป่าโปง จำนวน ๓๐ ราย
- เกษตรกรตำบลแม่สวด จำนวน ๓๐ ราย
- เกษตรกรตำบลกองก่อย จำนวน ๓๐ ราย
- เกษตรกรตำบลแม่สามแลบ จำนวน ๓๐ ราย
- เกษตรกรตำบลสบเมย จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

- ปี ๒๕๖๕ เกษตรกรตำบลสบเมย จำนวน ๓๐ ราย
- ปี ๒๕๖๖ เกษตรกรตำบลแม่สามแลบ จำนวน ๓๐ ราย
- ปี ๒๕๖๗ เกษตรกรตำบลกองก่อย จำนวน ๓๐ ราย
- ปี ๒๕๖๘ เกษตรกรตำบลแม่สวด จำนวน ๓๐ ราย
- ปี ๒๕๖๙ เกษตรกรตำบลป่าโปง จำนวน ๓๐ ราย

๕. พื้นที่ดำเนินการ

- ปี ๒๕๖๕ บ้านห้วยน้ำใส ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ปี ๒๕๖๖ บ้านกลอเซโล ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ปี ๒๕๖๗ ตำบลกองก่อย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ปี ๒๕๖๘ ตำบลแม่สวด อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ปี ๒๕๖๙ ตำบลป่าโปง อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๖. กิจกรรม

- จัดอบรมให้ความรู้เรื่องไม้ผล
- จัดทำแปลงส่งเสริมการผลิตไม้ผลไม้ยืนต้น
- บันทึกกิจกรรมแปลงของเกษตรกรผู้ปลูกไม้ผล รายบุคคล

๗. วิธีการดำเนินงาน

- จัดอบรมในช่วงเดือน มกราคม - มิถุนายน

๘. งบประมาณ

๑. ค่าอาหารผู้เข้ารับการอบรม ๑๕๐ คน ๆ ละ ๑๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท
  ๒. ค่าอาหารว่าง/เครื่องดื่ม ๑๕๐ คน ๆ ละ ๓๐ บาท ๒ มื้อ เป็นเงิน ๙,๐๐๐ บาท
  ๓. สนับสนุนปัจจัยการผลิต ๑ คน/ ๑ ไร่ ไร่ละ ๕๐๐๐ บาท จำนวนพื้นที่ ๑๕๐ ไร่
เป็นเงิน ๗๕๐,๐๐๐ บาท
  ๔. บันทึกกิจกรรมแปลงเกษตรของเกษตรกรรายละ ๒๐ บาท ๑๕๐ ราย
เป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท
- รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๗๗๗,๐๐๐ บาท**

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- เกษตรกรได้รับความรู้ การปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นและการดูแลรักษา
- ลดต้นทุนในการผลิต
- มีรายได้แบบยั่งยืนรวมถึงการได้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น
- ลดความเสียหายของผลผลิตจากโรคและแมลง

เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ของอำเภอสบเมยอยู่ในพื้นที่ป่าไม้เป็นส่วนใหญ่ มีการแผ้วป่าเพื่อปลูกข้าวและปลูกพืชเชิงเดี่ยว มีการตัดไม้ทำลายป่าจนไม่เหลือไม้ยืนต้นในพื้นที่ทำกินอีกทั้งยังเผาตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อความสะดวกในการไถเตรียมดินในการเพาะปลูกฤดูกาลต่อไปทำให้เกิดมลพิษมากมายตามมา การเผาตอซังข้าวส่งผลให้ระบบนิเวศถูกทำลาย สภาพอากาศเป็นพิษส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจของประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งสภาพอากาศยังบดบังทัศนียภาพในการเดินทางและการจราจร อาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุในท้องถนน ดังนั้นเกษตรกรจึงมีความต้องการที่จะจัดการกับซากตอซังในพื้นที่เกษตร โดยการเพิ่มมูลค่าจากวัสดุฟางข้าว (การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า) การเพาะเห็ดฟางในตะกร้าช่วยลดตอซัง ฟางข้าวในพื้นที่การเกษตรและช่วยลดมลพิษทางอากาศ อีกทั้งผลผลิตเห็ดฟางยังทำให้เกษตรกรมีรายได้เสริมสร้างอาชีพให้เกษตรกรได้อีกด้วย

๒. วัตถุประสงค์

- เพื่อลดพื้นที่การเผาตอซังข้าวในหมู่บ้านชาวเขา
- ลดมลพิษทางอากาศ
- เพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน

๓. เป้าหมาย

- เกษตรกรตำบลป่าโปง จำนวน ๓๐ ราย
- เกษตรกรตำบลแม่สวด จำนวน ๓๐ ราย
- เกษตรกรตำบลกองก่อย จำนวน ๓๐ ราย
- เกษตรกรตำบลแม่สามแลบ จำนวน ๓๐ ราย
- เกษตรกรตำบลสบเมย จำนวน ๓๐ ราย
- เกษตรกรตำบลแม่คะตวน จำนวน ๓๐ ราย

๔. ระยะเวลาดำเนินงาน

- ปี ๒๕๖๕ เกษตรกรตำบลสบเมย จำนวน ๓๐ ราย
- ปี ๒๕๖๖ เกษตรกรตำบลแม่สามแลบ จำนวน ๓๐ ราย
- ปี ๒๕๖๗ เกษตรกรตำบลกองก่อย จำนวน ๓๐ ราย
- ปี ๒๕๖๘ เกษตรกรตำบลแม่สวด จำนวน ๓๐ ราย
- ปี ๒๕๖๙ เกษตรกรตำบลป่าโปง จำนวน ๓๐ ราย
- ปี ๒๕๖๙ เกษตรกรตำบลแม่คะตวน จำนวน ๓๐ ราย

๕. พื้นที่ดำเนินการ

- ปี ๒๕๖๕ ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ปี ๒๕๖๖ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ปี ๒๕๖๗ ตำบลกองก่อย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ปี ๒๕๖๘ ตำบลแม่สวด อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ปี ๒๕๖๙ ตำบลป่าโปง อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ปี ๒๕๖๙ ตำบลแม่คะตวน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๖. กิจกรรม

- จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการทำเห็ดฟางในตะกร้า
- จัดทำแปลงส่งเสริมการทำเห็ดฟางในตะกร้า

๗. วิธีการดำเนินงาน

- จัดอบรมในช่วงเดือน มกราคม - มิถุนายน

๘. งบประมาณ

๑. ค่าอาหารผู้เข้ารับการอบรม ๑๘๐ คน ๆ ละ ๑๐๐ บาท	เป็นเงิน ๑๘,๐๐๐ บาท
๒. ค่าอาหารว่าง/เครื่องดื่ม ๑๘๐ คน ๆ ละ ๓๐ บาท ๒ มื้อ	เป็นเงิน ๑๐,๘๐๐ บาท
๓. สนับสนุนปัจจัยการผลิต ๑๘๐ คนๆละ ๒,๐๐๐ บาท	เป็นเงิน ๓๖๐,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๓๘๘,๘๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับและตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงาน

- เกษตรกรได้รับความรู้ เรื่องการทำเห็ดฟางในตะกร้า
- ลดต่อช่วงฟางในพื้นที่การเกษตร
- มีรายได้เพิ่มขึ้นเสริมสร้างอาชีพ